…ОРНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

…Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

… (11747) | 1968 оной июниин 27, четверг | Сэн 2 мүнгэн

МОСКВА. СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси. Съездүүдэй Кремлёвско Ордоной заседаниин зал соо. ТАСС-ай фото. (Фототелеграфаар абтаба).

…ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ IV СЕССИ

…25-най 11 час 30 минутада Съезд… …илиин ордон соо Национальность… …едэй Түрүүлэгшэ депутат Б. И. …ЭН түрүүлэлгэ доро Союзай Со… …Национальностьнуудай Соведэй …дани боложо эхилээ.

…И. БРЕЖНЕВ, Г. И. ВОРОНОВ, …ЛЕНКО, А. Н. КОСЫГИН, К. Т. … А. Я. ПЕЛЬШЕ, Н. В. ПОДГОР… …. СУСЛОВ, А. Н. ШЕЛЕПИН, …ЕСТ, В. В. ГРИШИН, П. Н. ДЕ… … А. КУНАЕВ, П. М. МАШЕРОВ, …АВАНАДЗЕ, Ш. Р. РАШИДОВ, Д. Ф. УСТИНОВ, В. В. ЩЕРБИЦКИЙ, К. Ф. КАТУШЕВ, Ф. Д. КУЛАКОВ, Б. Н. ПОНОМАРЕВ, М. С. СОЛОМЕНЦЕВ гэгшэдые, мүн тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, СССР-эй правительствын гэшүүдые эндэ сугларагшад халуунаар угтаа.

Ложонуудта — СССР-тэ түлөөлэгдэһэн харини элшэн сайдууд, совет болон гадаадын журналистнууд.

Мүн сесси дээрэ олон тоото айлшад байлсана.

Белоруссиин ССР-һээ һунгагдаһан СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай үмэнэһөө үгэ хэлэһэн П. М. МАШЕРОВЭЙ дурадхалаар Белоруссиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ С. О. ПРИТЫЦКИИЕ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо болгожо сесси нэгэн дуугаар һунгаба.

Зүблэхэ зүйлнүүдэй нэгэдэхи асуудалаар «СССР-тэ хүн зондо медицинскэ туһаламжын ямараар үзүүлэгдэдэг ба элүүрые хамгаалгые һайжаруулха талаар хэмжээнүүд тухай» элидхэл СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр депутат Б. В. ПЕТРОВСКИЙ хэбэ.

…ССР-тэ ХҮН ЗОНДО МЕДИЦИНСКЭ ТУҺАЛАМЖЫН ЯМАРААР ҮЗҮҮЛЭГДЭДЭГ …БА ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ТАЛААР ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр Б. В. ПЕТРОВСКИИН хэһэн элидхэлһээ

…бэеын элүүр хамгаал… …системэ болбол социа… …хэ туйлалтануудай нэ… …гэжэ Б. В. Петров… Совет засагай һая тот… түрүүшын һарануудта …эй ехэ хабаадалгатай… …лагдаһан энэ системэ …вительствын эсэшэ су… …цолгын ашаар элүүрые …эн түтэс индустри му… …дэбжэбэ.

…элүүрые сахилгын сис… …ю бүтэдэ арадай, гүрэ… …иоһон байна. Манай гү… …засагай дээдэ орган бо… …й Верховно Соведэй энэ … асуудал болгон му… … хаража байһан ушар …ые сахиха хэрэгтэй гү… …нзэгы удха шанартай …ршэлэн хүруулна.

…ахилгын хэрэг социа… …ор эмхидхэлгын үндэһэ …мократическа ёһонууд …юм гэжэ министр тэм… …жэлтэй медицинскэ ту… … бүхэндэ түлбэригүй… …дэг, энэ хэрэг түсэбэй …эгдэдэг, үбшэн һэргы… …щинскэ эрдэм наукын …нууд арад зоной аша …агдадаг.

…союзна республиканууд …н империин гээгдэнги …ууд байһаниинь мэдээ… …тэдэ республикануудта …илгын хэрэгэй мүнөө …хүгжэһэниинь тон һай… … элидхэлшэ саашань хэлэбэ. Тэндэхи үндэһэ яһатад Октябриин революциин урда тээ бодото дээрээ медицинскэ туһаламжа абадаггүй байгаа. Мүнөө үедэ тэдэ республиканудай элүүрые сахилга эрхим һайн медицинскэ албан болоод, арад зоной социалис соёл культура ба элүүрые хамгаалха хэрэг хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ эзэлнэ.

Элүүрые хамгаалгын, эрдэм наукын ба медицинскэ промышленностиин шухала асуудалнуудаар парти ба правительствын гаргаһан тогтоолнууд арадай элүүр сахилгын советскэ албанай хүгжэхэдэ, бэхижэхэдэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна.

Революциин урда тээхидэ орходоо орон соомнай хүн зоной үхэл дүрбэ дахин шахуу хороһон байна гэжэ министр мэдээсэбэ. Бэшэ тээхидэ орбол СССР-тэ хүнэй үхэл эгээл үсөөн болоо. Үхибүүдэй үхэл арба дахинһаа үлүү хороо. Хүнэй дунда зэргын наһан хоёр дахинһаа үлүү ута боложо, 70 наһанда хүрэбэ.

Совет медицинэ 1941—45 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу-ехэ дайнай хүшэр хүндэ шалгалта нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараба. Врачнуудай, медицинскэ сестрануудай, санитаркануудай шэн зоригто оролдолгын ашаар шархатаһан сэрэгшэдэй 72 процентнь аргалагдаһан байгаа. Дайн сэрэгүүдэй түүхэ соо анха түрүүшынхеэ арми болон ара талые халдабарита тахал үбшэнүүдһээ аршалжа шадаа һэмди.

Халдабарита ба бусад үбшэнүүдые үгы хэхэ тэмсэл орон соомнай амжалтатайгаар ябуулагдана.

Элүүрые хамгаалгын албан һэргылгын угаа ехэ хүдэлмэри хэжэ байдаг. Элүүр энхэ хүнүүд бүрил олоорoo диспансериэ хиналта, ажаглалта доро абтадаг боложо байнхай. Тэдэнэй дунда — олохон мэргэжэлэй хүдэлмэришэд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд, үхибүүд, эдиршүүд, нарайлха эхэнэрнүүд.

Ажалшадай элүүр энхые хамгаалгада зорюулагдаһан Совет засагай шухалын шухала хэмжээ ябуулганууудай дунда һуурин газарнуудай санитарна байдал һайжаруулхын түлөө, хүн зоной ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулхын түлөө тэмсэл ехэ һуури эзэлнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Совет хүнэй бэеын элүүр, тэрэнэй наһые, ажалхахэ шадалые һунааха ябадал байгаалиие хамгаалгатай, агаар болон уһа бузарлаха ябадалтай тэмсэлгэтэй нягта холбоотой юм.

Промышленна хорото хаядаһа, үлөөлэһөөр байгаалиие бузарлаха ябадалтай Советскэ Союз дотор тэмсэхэ асуудал парти ба правительствын гол анхаралда табигданхай. Сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ барижа дүүргээгүй дороо промышленна барилгануудые ашаглалгада үгэжэ болохогүй гэжэ хоримжологдоһон байха юм. Хүн зоной ажаһуудаг газарнуудай агаарые сэбэр байлгаха гэжэ анхаралаа тон ехээр табидаг орон гэхэдэ, дэлхэй дээрэ имагтал Советскэ Союз байха.

Санитарно-техническэ талаар һуурин газарнуудые зохидоор түхеэрхэ, мүнөөнэй шэнэ гуримаар түсэблэхэ, агаар болон уһа бузарлаха ябадалтай тэмсэхэ гээшэ манай городуудай, поселогуудай болон хүдөө тосхонуудай гадаада шэнжэ түхэлые һайжаруулха ёһотой юм. Гэбэшье энэ талаар туйлаһаараа һанаагаа амаржа шадахагүйбди гэжэ Б. В. Петровский хэлэбэ. Зарим городуудта агаарай ехээр бузарлагдадаг байһан ушарые анхарангүй орхихо эрхэгүйбди. Химическэ промышленностиин предприятинуудай хаядаһа хорогүй болгожо, тэрэниие хэрэглэхэ асуудал зарим газарнуудта (Березники, Дзержинск) шиидхэгдээгүй. Тэдэ дутамдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые министерствэнүүдэй ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд абаха ёһотой. Тиигээд элүүрые сахилгын органууд промышленна предприятинуудай ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда бүри шанга эрилтэ табиха, агаар, газарай хүрьһэ болон уһа бузарлаһан гэмтэ нюурнуудые харюусалгада хабаадуулха ёһотой.

Совет санитарна албанай зорилгонууд ехэ ба харюусалгатай юм гэжэ министр тэмдэглэбэ. Байгаалиие хамгаалхын хажуугаар, микробууд болон химическэ хорото холисонуудһаа гутаха ябадалһаа продуктнуудые хамгаалха асуудал шиидхэхэ, элдэб наһанай, элдэб мэргэжэлэй хүн зоной эдеэнэй схемэ болон нормонуудые зохёохо, оронойнгоо элүүр энхын хойноһоо нягтаар хинан хаража байха хэрэгтэй. Медицинскэ болон ариг сэбэр сахилгын заабаринуудые улад зоной дунда дэлгэрүүлгые элүүрые сахилгын эмхи зургаанууд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө хүндэтэ уялга гэжэ тоолоно. Санитарна культурын хэмжээ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ олон министерствэнүүд, зургаанууд, ниитын эмхинүүд, Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад һарын бүлгэмүүдэй союз, «Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэм хабаадалсадаг байна.

Арад зоной элүүрые сахилга тухай Коммунис партиин ба правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолго больницанууд, поликлиникэнүүдые олоор барилгада, элүүрые сахилгада гүрэнэй талаһаа мүнгэ һомололгын жэлһээ жэлдэ ехэ боложо байһан дээрэһээ эли тодоор харагдана гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Революциин урда тээхи Россида нэгэ хүндэ элүүрыень сахилгада жэлэй 91 мүнгэн гарадаг байгаа. Социалис байгуулалта совет хүнүүдэй элүүрые хамгаалгада мүнгэ бүри ехээр гаргадаг боложо байна. 1968 ондо элүүрые сахилгада зорюулан 8 миллиард түхэриг гаргагдаха. Тиихэдээ нэгэ хүндэ 34 түхэригһөө үлүү хүртэхэ болоно.

Совет хүнүүдэй бэеын элүүрые сахилгада зорюулагдаһан гаргаша һүүлэй үедэ ехэ боложо байна.

Саг зуураа ажаллаха шадалгүй болоһон хүнүүдтэ, нарайлха эхэнэрнүүдтэ, ажалшадай санаторно-курортно аргалалгада, эмнэлгын эдеэ хоолдо, үхибүүдэй эмхи зургаануудта, үхибүүдые пионерскэ лагерьнуудта барижа байлгада гараһан мүнгые хамталан тоолохо болоо һаа, элүүрые сахилгада, социальна хангалгада гарадаг гаргашын хэмжээн ниитын хэрэглэмжын фонд дотор 50 процент эзэлнэ.

Өөрынгөө элидхэлэй энэ бүлэгые жэшээлэн харуулха зуураа, Б. В. Петровский медицинскэ түлбэригүй туһаламжа абадаг совет хүнэй байдалые США мэтэ экономическа талаараа хүгжэнги оронуудай юрын хүнүүдэй байдалтай сасуулжа үзэхые дурадхаба. Америкэдэ үбшэн хүн ганса үдэр больницада 60 доллар түлэдэг, зүгөөр хүшэр хүндэ үбшэнтэй һаа, операци хүүлэһэн байбал, хэдэн мянгаад доллар түлэдэг.

Хүнэй үбдэхэ, үхэхэ ябадал хороохо, хүнүүдэй бэе махабадай, ухаанай хэмжээ һайжаруулхада туһалха, ута наһатай болгохо гэхэ мэтын арюун нангин зорилго шиидхэхэ зуураа, социалис элүүрые сахилга ниитын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, национальна олзо доход ехэ болгохо шухала эрхэ нүхэсэлнүүдые тэрээгээрээ байгуулна.

Элүүрые сахилгын материально-техническэ бааза бэхижүүлтэ, хамагай түрүүн больница болон поликлиникэнүүдые олоорнь бариха гээшэ арад зондо аргалгын туһаламжа үзүүлхэ хэрэг дам саашадань дээшэлүүлхэдэ шухала удха шанартай юм. КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй ёһоор, 1970 оной һүүлээр орон соохи больничнa һууринуудай тоо 2 миллион 680 мянга болохо ёһотой. Ондоогоор хэлэбэл, 10 мянган хүн бүхэндэ 110 һуури хүртэхэ болоно. Холын хараата түсэбүүд дотороо больницануудые хойшодоошье олоорнь бариха гэжэ хараалха хэрэгтэй. Яахадааб гэхэдэ, стационарна эмнэлгын талаар улад зоной эрилтэ зарим газарта үшөөл хүсэд хангагданагүй.

Совет арадай ажабайдалай, культурын ургажа, хүгжэжэ байһан ушар, медицинскэ наука ба техникын хүгжэлтэ медицинскэ туһаламжын хэмжээ ехэ болгохын хажуугаар тэрэнэй аша үрые улам дээшэлүүлхэ зорилго табина гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Тусхай мэргэжэл байгуулгатай элүүрые хамгаалгын амжалта нягта холбоотой юм. Тэрэ тусхай мэргэжэл мүнөө сагай медицинын хүгжэлтын гол хуули ёһые тодорхойлно. Теэд терапевтическэ, хирургическа болон бусад янзын медицинскэ туһаламжые тусхай мэргэжэлтэй болгохо хэрэгтэй.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

…ДҮҮ АРАДУУДАЙ ЭБДЭРШЭГҮЙ ХАНИ БАРИСААН

Улаан-Үдын предприятинуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай суглаанууд

…денто Улаан-Үдын мя… …адай мал үүсэлэлгын за… …ишэд болон алба хааг… … суглаан үсэгэлдэр бо… …лаае энэ заводой пар… …циин секретарь А. Г. …кэ, байгша оной июниин …вакиин Социалис Рес… …длэл Прага хотодо үн… …ус ороной арадай мили… …адэй үргэн суглаан дээ… …лаар баталагдаһан бэ… …сугларагшадта тобшохо… …иан танилсуулһан бай… … соогоо Чехословакиин … ангиин зэбсэгтэ отря… …гшэд хадаа оронойнгоо … ангиин шуһата тэмсэ… …гдаһан гүрэн түрын …үргэн эрхэ сүлөөтэ бай… …нгоо социалис байгуу… …эшье үнэн сэхэ байха …лан тангариглаһан бай…

…трибуна дээрэ заводой …дэлмэришэн, Эсэгэ оро… …н Агууехэ дайнда ха… … Чехословакиие фашис … сүлөөлэлсэһэн В. Г. Бе… … Совет-чехословак ара… …дын хани барисаан ха… …-ленинизмын агууехэ … болон пролетарска ин… …мын үндэһэн дээрэ бай… … совет-чехословак арад … тэмсэлээр батадхагда… … хани барисаае улам бэ… …шухала гэжэ тэмдэглэбэ. …Чехословакиин хүдэлмэ… …н зэбсэгтэ отрядуудай … баталан абаһан бэшэг …аалтай.

…водой мастер М. П. Са… …дэлмэришэн, коммунис …ик А. Пономарева, мас… …енко, залуу хүдэлмэри… …ой гэшүүн Л. Закутько …лэхэдээ, Чехословакиин …щиин эдэбхитэдэй суг… …аталан абтаһан бэшэгые …эхэтэйгээ хамта, совет… …радуудай хоорондын ха… …ээдэ мүнхэ байха, тэ… … эбдэжэ шадахагүй гэ… …эд.

Ю. ШИТИКОВ.

Совет-чехословак арадуудай хани барисаан хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ бэхижэн хүгжөө. Хоёр арад бэе бэедээ туһаламжа хүргэн, фашис булимтарагшадые намнан сохёо. Дайнай һүүлэй үедэ энэ харилсаа холбоомнай бүри хүгжэжэ, хоёр арадуудай социализм болон коммунизм байгуулха хэрэгэй түшэг тулгууринь болоһон юм.

Ушар иимэһээ совет арад чехословак аха дүү арад мэтэ баруунай капиталис гүрэнүүдэй элдэб аашада зэбүүрхэнэ. Совет арад «Правда» газетэдэ тунхаглагдаһан ЧССР-эй арадай милициин эдэбхитэдэй бэшэгые хүндэтэйгөөр уттаһан байна. Чехословакиин Социалис Республикын туйлалта хамгаалха, Советскэ Союзтай холбоо барисаагаа хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ гэһэн һанал бодолыень үнэн зүрхэнһөө һайшаана.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой дизельнэ цех. Үдын забһарлалгын үедэ цехэй хүдэлмэришэд олоороо сугларанхай. Ахалагша мастер В. Н. Данилов коллективэй суглаае нээһэн дээрэ тооложо, цехэй партбюрогой секретарь М. И. Крыжановскаяда үгэ үгэбэ. Тэрэ ЧССР-эй ниитэ гүрэнэй арадай милициин эдэбхитэдэй бэшэгые сугларагшадта уншаа.

Цехэй техническэ бюрогой начальник В. И. Подьячев үгэ абан, совет-чехословак арадуудай дайнай үеын харилсаа холбоон, бэе бэедээ туһаламжа хүргэхэ тухай, эдэ хоёр арадай энэ холбоо барисаагаа улам хүгжөөхэ гэжэ эрмэлзэжэ байһан тухай хөөрэбэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ябалсаһан, мүнөө цехэй экономист А. М. Троицкиин үгые сугларагшад анхаралтайгаар шагнаа.

— Манай ниитын хүсөөр туйлагдаһан илалта тухай худал хуурмаг муухай үгэнүүдэй хэлэгдэхын тула совет-чехословак арадууд дайнай үедэ шуһаа адхаагүй юм. Социализм болон коммунизм байгуулха зорилготойгоор манай өөһэдөө шэлэжэ абаһан замһаа маниие хэншье хазагайруулхагүй, — гэжэ нүхэр Троицкий мэдүүлээ.

Совет засагай 50 жэлэй нэрэмжэтэ бригадые даагша В. Ларионов үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлээ:

— Минии нүхэд, би өөрөө чехословак аха дүүнэрэй бэшэгые сэдьхэлээ хүдэлгэн уншаабди. Социализм байгуулха гэһэн тэдэнэй һанал эрмэлзэлые һайшаана, дэмжэнэбди. Совет Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал арьбадхахын, социалис оронуудай хоорондохи хэтэ мүнхын барисаа бэхижүүлхын тула бүри шангаар ажаллахабди.

Коммунис ажалай ударник А. Я. Иванов үгэ хэлэхэ зуураа, цехэй коллективэй үмэнэһөө КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь Александр Дубчек, ЧССР-эй арадай милициин начальник Рудольф Горчиц, республикын арадай милициин командалагша, штабай гэшүүн Витезслав Беднарж гэгшэдэй нэрэ дээрэ бэшэг эльгээхыень дурадхаа.

«Бидэнэр, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой дизельнэ цехэй хүдэлмэришэд, Чехословакида байдаг СССР-эй посольстводо танай дамжуулжа үгэһэн бэшэгтэй танилсаабди. Социалис общество байгуулха гэһэн танай дотоодын, гадаадын политикые үнэн зүрхэнһөө халуунаар дэмжэнэбди. Агууехэ дайнай үедэ бэхижэһэн совет-чехословак арадуудай хани барисаан хэтэ мүнхэ байг лэ. Коммунис общество байгуулха зам тээшэ ленинскэ һургаалай ёһоор дабшажа ябаһан чехословак арадай социалис туйлалтануудые бэхижүүлэн хамгаалха талаар КПЧ-гэй ЦК-гай, арадай милициин хэмжээе һайшаанабди» гэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Ю. КОРКИН.

* * *

Үсэгэлдэр Улаан-Үдын «Электромашина» заводой электромеханическа цехэй хүдэлмэришэд сугларжа, Чехословакиин Совет Социалис Республикын арадай милициин эдэбхитэйшүүлэй бэшэгтэй танилсаба.

Заводой парткомой секретарь И. Ф. Мильгунов суглаанда сугларагшадые энэ бэшэгтэй танилсуулаа.

Хүдэлмэришэд хойно хойноһоо бодожо үгэ хэлээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагша, цехэй ахалагша механик нүхэр Шеметов эгээл түрүүлэн үгэ абаба. Тэрэ иигэжэ хэлээ:

— Би Эхэ оронойнгоо, совет арадай зол жаргалтай, эрхэ сүлөөтэй байха эрхые хамгаалалсааб. Совет сэрэгшэд фашис булимтарагшадтай баатар ёһоор тэмсэхэдээ, ганса түрэл ороноо, өөһэдынгөө арадые хамгаалаа бэшэ, ондоо оронуудай ажалшадта эрхэ сүлөө олголсоһон юм. Тэрэ тоодо Совет Арми Чехословакиин газар дайдые фашистнуудһаа сүлөөлжэ, шэнэ байдал зохёохо хэрэгтэнь аха дүүгэй туһаламжа хүргэһэн байна. Тиимэһээ аха дүү чехословак арадай, тэдэнэй ударидагша хүдэлмэришэн ангиин эрхэ сүлөө, зол жаргал, амгалан тайбан байдал совет арадай үнэтэй, дүтэ хэрэг болохо юм. Чехословакиин арадай милициин эдэбхитэдэй бэшэгые һайшаан, хүдэлмэришэн ангиин үнэн хэрэгые хэзээдэшье хамагаалха байһандань найданаб.

Манай арадуудай хани барисаан, харилсаа холбоон хэтэ мүнхэдөө бэхижэхэ, хүгжэхэ. Аха дүү чехословак арад империалис туһамаршадай ама хаажа шадаха, тэдэнэй гаргадаг аашада хатуу сохилто үгэхэ гэжэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэн эхэнэр нүхэр Сторожева мэдүүлээ.

— Би эхэнэр хүдэлмэришэдэй зүгһөө үгэ хэлэнэб, — гэжэ завкомой түрүүлэгшын орлогшо Аферева хэлээ. Олон түмэн үхибүүдые хүмүүжүүлжэ байһан эхэнэрнүүд эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ. Совет болон аха дүү чехословак арадуудай хоорондохи хани барисаан хэтэ мүнхэ. Энэ барисаа һуларуулхагүйбди, тэрэниие бүри бэхижүүлхын тула оролдохобди.

Суглаанда хабаадагшад Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедтэ бэшэг эльгээгээ. Арадай милициин эдэбхитэдэй һанал бодол, болото хэрэг һайшаажа байһанаа мэдүүлээд, хоёр арадуудай хоорондохи хани барисаагаа, холбоо харилсаагаа улам бэхижүүлхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүй байһанаа тэдэнэр бэшэг соогоо элишэлээ.

Д. БАЛДУЕВ.

БОЛЗОРҺОО УРИД

Табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые 1970 оной ноябриин 7 болотор дүүргэхын түлөө, мүн В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн Москвагай промышленна предприятинуудай коллективүүд худалдагдаһан продукциин хэмжээнэй болон олонхи тон шухала эд хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгын талаар түрүүшын хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид, июниин 25-да, СССР-эй Верховно Соведэй IV сессиин нээгдэһэн үдэр дүүргэбэ.

1968 оной түрүүшын хахад жэл соо Москва хотын промышленность бүтээн гаргажа байгаа продукцинингаа хэмжээе улам ехэ болгоһон, мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ шадаһан байха юм.

ХИМИЧЕСКЭ ЭРДЭМ УХААНАЙ ДЭБЖЭЛТЫН ҮЕ

Катализ тушаа уласхоорондын IV конгресс нээгдээ

Химическэ реакциие хэдэн зуу, мянга дахин түргэдхэдэг гайхамшагта үзэгдэл болохо — катализ гээшые 19-дэхи зуун жэлэй эхиндэ оложо нээһэн ушар хадаа дэлхэйн химическэ эрдэм ухаанай үнэхөөрөө ехэ илалта болоһон юм. Мүнөө үедэ катализ гээшэ хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэгтэй шэнэ янзын зүйлнүүдые, хэдэн олон полимерно материалнуудые, элдэб эм домуудые олохо абаха хэрэгтэ туһална, мүн авиациин хүгжэлтэдэ ба замбуулинай дайда эзэмдэлгэдэ туһа хүргэнэ.

Мүнөө дэлхэйн бүхы түрүү оронуудта катализ тухай айхабтар ехэ анхарал табидаг болонхой. Манай ороной эрдэмтэд химиин эрдэм ухаанай хүгжэлтэдэ горитой ехэ хүбитаяа оруулһан байха юм. Катализ тушаа уласхоорондын ээлжээтэ IV конгрессэй июниин 23-да Москвада нээгдэһэн ушар хадаа онсо удха шанартай юм.

Ленинскэ хадануудтахи Москвагай гүрэнэй университедэй актова зал соо 29 гүрэнэй элитэ ехэ эрдэмтэ-химигүүд сугларaa. Энэ уласхоорондын творческо уулзалтын суглаае мэдээжэ совет эрдэмтэ химик, каталитическэ бодосуудые шэнжэлэгшэ, академик Б. А. Казанский нээһэн байна.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, Нобелевско шангай лауреат, академик Н. Н. Семёнов конгрессто хабаадагшадые амаршалба.

ХУУЛИ ЁҺО БА ХҮДӨӨГЭЙ ЭКОНОМИКО

Хүдөө нютагта хуули ёһо сахидаг албанай хүдэлмэришэдэй бүхэсоюзна зүблөөн

Хүдөө ажахыда хуули ёһо сахидаг албан бии болгогдохонь. Тэрэниие эмхидхэхэ ба бэхижүүлхэ асуудалнууд июниин 25-да Москвада СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ нээгдэһэн хүдөө нютагуудай хуули ёһо сахиха албанай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна түрүүшын зүблөөнэй хэлсэлгэдэ табигдаа.

СССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо Г. Г. Петров оролтын үгэ хэлэжэ, тус зүблөөниие нээбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахые саашадаа хүгжөөн дэбжүүлхэ тушаа парти, правительствын гаргаһан шиидхэбэринүүд манай ороной колхозууд, совхозуудай экономико бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ һайн туһа хүргэбэ гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна. Тэндэ ажахын тоосоон нэбтэрүүлэгдэнэ. Бэлэдхэлэй эмхи зургаануудтай тэдэнэй договорно харилсаанууд улам дэлгэржэ, бэхижэжэ, промышленна болон худалдаа наймаанай предприятинуудтай сэхэ холбоо барисаа байгуулха ябадал үргэдэжэ байнхай. Хүдөө нютагуудта колхозууд хоорондын нэгэдэлнүүд, туһалбариин олзоборинууд улам олошорно.

Иимэ эрхэ байдалда колхозууд, совхозуудай эмхидхэлэй ажахын талаар хүгжэхэ хэрэгтэ, тэдэнэй үйлэдбэриин-финансова ажал ябуулгые һайжаруулха хэрэгтэ хуули сахиха албанай үүргэ нилээд ехэ болоно. Хүдөө нютагуудта хуули сахиха албаниие бии болгохо гээшэ мүнөө яахын аргагүй шухала болонхой гээд Г. Г. Петров тэмдэглээ.

(ТАСС).

Хонишодой Бүхэсоюзна семинар

Манай ороной колхоз, совхозуудта хамта 140 гаран миллион хонид бии юм. СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэ дээрэ июниин 25-да нээгдэһэн Бүхэсоюзна семинар «Хони үсхэбэрилгын технологидохи шэнэ зүйлнүүд» гэһэн асуудал хэлсэхэ байна.

Семинарта хабаадагшад хонин ажалай түрүү аргануудые шудаяха гэһэн зорилго табинхай. Тэрэшэлэн манай эндэ үдхэдэг хонидой гол үүлтэрнүүдтэй танилсаха юм. Иимэ үүлтэрэй хонидой бүхэсоюзна харалга эдэ үдэрнүүдтэ ВДНХ дээрэ болохо байна.

(ТАСС).

Корейн арад зоной тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгэ

Корейн арад зоной тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын һара нээгдэһэндэ зорюулагдаһан Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан июниин 25-да культура ба техникын байшанда болобо.

СССР-тэ байдаг КНДР-эй хэрэгүүдэй талаар саг зуурын этигэмжэтэ Кан Чер Гын болон бэшэшье корей нүхэдые суглаанда байлсагшад халуунаар амаршалһан байна.

Хани барисаанай совет бүлгэмүүдэй холбооной президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Панков элидхэл хэ…

(ТАСС).

Франсуа Томбалбай эхэ ороноо бусаба

СИМФЕРОПОЛЬ. (ТАСС). Албанай хэрэгээр айлшалгаяа дүүргээд, Чад республикын президент ба Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Франсуа Томбалбай июниин 25-да эхэ орондоо бусахаяа мордобо. Тэрэ хадаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар манай орондо ерэһэн байгаа.

Хани халуунаар болон хүндэтэ ёһоор өөрыень угтаһанай түлөө президент үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргөөд, саашадаа амжалта түйлажа, золтой, жаргалтай байхыень совет арадта хүсэһэн байна.

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй IV сесси

СССР-тэ ХҮН ЗОНДО МЕДИЦИНСКЭ ТУhАЛАМЖЫН ЯМАРААР ҮЗҮҮЛЭГДЭДЭ БА ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГЫЕ hАЙЖАРУУЛХА ТАЛААР ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХА

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Городуудай, илангаяа хүдөөгэй улад зондо амбулаторно-поликлиническэ туhаламжа үзүүлгэ элүүрые сахилгын тон шухала hалбари мүн. Бэшэ оронуудта орбол hураггүй олон поликлиникэтэйшье hаамнай, иимэ туhаламжа бүрил ехэ хэрэгтэй боложо байна, теэд олон эмхи зур-гаануудай материально-техническэ бааза мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэнэ-гүй.

Гэхэтэй хамта элүүрые сахилгын зургаануудай барилгада гүрэнэй hомолhон мүнгэ зөөри зарим союзна республиканuudta хүсэд хэрэглэгдэ-нэгүй. Тэрэшэлэн медицинскэ эмхи зургаанууд сат соогоо баригдажа, ашаглалтада үгтэнэгүй. Зарим ушар-та тэрэ мүнгэ зөөреэр жэжэ барилга-нуудые хэжэ, ашагүйгөөр гаргаша-лагдана. Тэрээн дээрэhээ боложо, ба-ригдажа дүүрээгүй барилгануудай тоо олошорно. Ашаглалгада үгэхэ болзорнууд таhалдана.

Барилгашад мүнөөнэй зохид таа-тай больница ба поликлиникэнүүдые түргэнөөр, түрүүшын ээлжээндэ ба-риха, барилгын материалнуудай про-мышленностиин, химическэ промыш-ленностиин хүдэлмэрилэгшэд үнгэ-лэлгын плитануудые, поолой хушаса, шэрэ, пластмасс болон бусад мате-риалнуудай шанар hайжаруулха ёho-той гэжэ министр тусгаар онсолон тэмдэглээ. Энээнгүйгөөр үбшэлэг-шэдые амжалтатайгаар аргалхада тон шухала мүнөө үеын палатануу-дые, операционно болон лаборато-ринуудые hайнаар тухеэрхын арга-гүй гэжэ хэлэбэ.

Медицинскэ эмхи зургаануудые барилга союзна республиканuudай, хизаарнууд ба областьнуудай, тэрэ-шэлэн бүхы олониитын гол анхарал-да байха ёhотой гэбэ.

Медицинскэ туhаламжа эмхидхэл-гэдэ байгаа дутагдалнууд дээрэ, тэ-рэ дутагдалнуудые усадхаха меди-цинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэ-ри hайжаруулха хэмжээнүүд тээрэ элидхэлшэ удаан тогтобо.

Нютаг нютагуудта сеть, кадрнууд, капитальна hомололго ба материаль-на фонд түсэблэлгэдэ ушардаг дутаг-далнууд элүүрые сахилгын зорилго-нуудые шиидхэлгэдэ haад хэнэ гэжэ Б. В. Петровский мэдүүлбэ.

Элүүрые сахин хамгаалгын эмхи зургаануудые олон болгохо талаар гансахан лэ даалгабари—стационар-нуудай оронуудай тоо арадай ажа-хын түсэбүүд соо харуулагдаhан байна. Энэ хадаа медицинскэ эм-хи зургаануудые түсэбэй ёhoop, жэгдэ таарууртаар хүгжөөлгэдэ ту-hалхагүй.

КПСС-эй XXIII съездын Директи-вэнүүдэй ёhoop ороной хэрэглэмжые эм домоор, медицинскэ техникээр хангаха зорилгоор медицинскэ про-мышленностиие бүри түргэнөөр хүг-жөөхэ гэжэ хараалагданхай гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. 1967 ондо пра-вительствын шиидхэбэреэр энэ hал-бари бэеэ даанхай боложо, СССР-эй Медицинскэ промышленностиин ми-нистерство байгуулагдаа hэн. Шуха-ла продукциие хүсэд хүрэхөөр гар-галгые хангахын тулада медицинскэ промышленностиин предприятинууд олон юумэ хэхэ ушартай болоно.

Элүүр энхэ, али бүхы талааран жэгдээр хүгжэнги, түрүү коммунис үзэл бодолоор зэбсэглэжэhэн залуу үе-тэниие хүмүүжүүлхын тулада ма-найда бүхы эрхэ байдал бии бол-гогдонхой гээд Б. В. Петровский ур-галжэлүүлэн хэлээ.

Манай ороно эхэ ба нялха үхи-бүүдэй бэеын элүүрые сахин хам-гаалга хангагданхай. Нарайлалгын 99 процентые медицинскэ хүдэлмэ-рилэгшэд хүлеэжэ абадаг, тиихэдэ нарайлалгын 91 процентнь стацио-нар соо үнгэрдэг байна. hургуулиин наhа гүйсоогүй үхибүүдэй саг ур-гэлжын эмхи-зургаанuudta 8,5 мил-лион үлүүтэй үхибүүд хүмүүжүүлэг-дэнэ. Больнична эмхи зургаанuudta, хүүгэдэй санаториинуудта үхибүүдтэ зорюулагдаhан оронуудай тоо жэл ерэхэ тудам олон боложо байдаг. Эхэ ба үхибүүдые хамгаалгые улам на-рижуулан hайжаруулхын тулада үшөө олон юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Промышленна предприятинуудта хүдэлэгшэдэй элүүрые сахин хам-гаалха гүрэн түрын шухалын шуха-ла зорилго тухай элидхэлшэ тогтожо хэлээ. Профсоюзна организацинуу-дай болон медицинскэ хүдэлмэрилэг-шэдэй хамтын хүсэлэл оролдолгын ашаар промышленна предприятинуу-дай хүдэлмэришэдэй үбдэлгэ үсөөрөө гээд тэрэ мэдээсэhэн байна.

Элүүрые хамгаалгын органууд ба эмхи зургаанууд промышленна хү-дэлмэришэдые диспансернүүдэй ша-таар ажаглажа байлгые бүри үргэл-хэхэ, профессиональна үбшэнүүдые, саг зуура ажал хэжэ шадахыень бо-люулдаг үбшэнүүдые уридшалан hэргылхын ба үсөөрүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ ёhотой.

Хүдөөгэй ба городой хүн зоной ажабайдалай хэмжээе адлирхуу бол-гохо тухай КПСС-эй XXIII съездын заабари элүүрые хамгаалгын түсэ-бүүдээр үшөөл удаанаар бэелүүлэг-дэнэ гэжэ министр тэмдэглээ. Хүдөө-гэй олон больницануудай, поликли-никэнүүд болон амбулаториинуудай материально-техническэ бааза үшөөл hула байhан зангаараа. Хүдөөдэ ам-булаторно-поликлиническэ туhалам-жа үзүүлэлгэдэ горитой дутуунууд үзэгдэнэ. Автомобильнууд дээрэ тү-хеэрэгдэhэн нүүдэл медицинскэ эмхи зургаанууд үшөөл үсөөнөөр байгуу-лагдана. Хүдөөгэй эрхэ байдалда хүдэлмэрилхэдэ тааруулагдаhан са-нитарна транспорт дуталдадаг байна. Хэдэ хэдэн хүдөөгэй районуудhаа медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд олоо-роо гаража ошодог байха юм. Энээ-нэй шалтагаануудай нэгэн гэхэдэ, хүдөөгэй медицинскэ ба фармацевти-ческэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай ба ажаhуудалай эрхэ байдал hайжа-руулгада ажалшадай депутадуудай зарим Соведүүдэй гүйсэдкомууд, элүүрые хамгаалгын органууд дута-магаар анхарал хандуулна гээд ми-нистр тэмдэглээ.

Санаторно-курортно аргаламжа бэеын элүүрые хамгаалгада шухала удха шанартай гэжэ тоологдодог гээд элидхэлшэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Со-вет засагай тогтоhон сагhаа хойшо курортнууд, санаторинууд, амарал-тын байшангууд үнэндөө шэнээр бай-гуулагдаа гэхэдэ болоно. Ажалшадые аргалхын ба амаруулхын тулада са-наторинууд болон профилакториинууд-та 500 мянга гаран hуури, амарал-тын байшангууд, пансионадуудта 278 мянган hуури бии.

1967 ондо санаториинууд, курортно поликлиникэнүүд, профилакториинууд, амаралтын байшангууд (нэгэ үдэрэй-хигүйгөөр) болон пансионадуудта 9 миллион үлүүтэй хүн аргалуулhан, амарhан байна. Санаторно-курортно туhаламжые саашадань нарижуулан hайжаруулха зорилгонууд КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд соо то-дорхойлогдонхой. Санаторно-курорт-но аргаламжые hайжаруулха, сана-ториинуудай, пансионадуудай, ама-ралтын байшангуудай тоое олон бол-гохо, туризмые хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд хараалагданхай.

Медицинскэ наука хүгжөөлгэ ту-хай элидхэл соо горитойгоор хэлэг-дэhэн байна.

Эрдэмтэдэй хүдэлмэрилхэдэ угаа ехэ таарамжатай эрхэ байдал Совет гүрэн бии болгоо гээд министр мэ-дээсээ. Совет засагай түрүүшын жэлнүүдhээ эхилэн медицинскэ нау-када манай парти, правительство анхарал хандуулдаг, туhаламжа үзүүлдэг байха юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдтэшье энэ анхаралай табигдажал байhаниие дэлхэй дээрэ-хи эгээн томо научна медицинскэ ор-ганизациие—СССР-эй Медицинскэ Наукануудай академиие байгуулhан ушар харуулжа үгэнэ. Мүнөө үедэ Советскэ Союзай бүхы республика-нуудта 350 гаран научно-шэнжэлэл-гын медицинскэ эмхи зургаанууд, харин медицинскэ дээдэ hургуули-нуудта 3 мянга гаран кафедра бии.

Медицинын томо асуудалнуудые шэнжэлхын тулада СССР-тэ 21 он-кологическа, 21 травматологическа, 18 уушханай ханяадантай тэмсэхэ, 87 санитарно-эпидемиологическа ту-хэлэй ба бусад научна институтууд эмхидхэгдээд, амжалтатайгаар хү-дэлжэ байдаг.

Болото дуршэлтэй нягта холбоотой байдагынь совет наукын онсо шэн-жэнь болоно. Энэ медицинэдэ илан-гаяа элеэр харагдадаг. Олонхи науч-на институтууд научна шэнжэлгэ хэхэhээ гадна, үбшэ танин элирүүл-гэдэ, аргалалгада эдэбхитэйгээр ха-баадалсадаг юм.

Научна ажал ябуулгадахи дутуу дунданууды элидхэлшэ тэмдэглээ. Институдуудай научна хүдэлмэриие hайжаруулха, заримыень ондоо мэр-гэжэлтэй болгохо ба томодхохо, ну-гөөдүүлыень дээдэ hургуулинуудай кафедрануудтай нэгэдүүлхэ шухала гээд тэрэ мэдүүлhэн байна. Эрдэмтэ-дэй хүдэлмэриин эрхэ байдал hайжа-руулха, мүнөө үе сагай приборнууд-тай, нарин нягта аппарадуудтай, лабораторно тухеэрэлгэнүүд ба реак-тивуудтай лабораториинуудые, отде-ленинүүдые тухеэрхэ талаар ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Медицинскэ кадрнуудые бэлэдхэл-гые саашадань hайжаруулха асуу-далнууд тухай министр тусгаар тог-тожо хэлээ.

Совет арадай элүүрые сахин хам-гаалгын түрүү гол ёhонуудые со-циалис оронууд тааруу шадамараар хэрэглэнэ гээд элидхэлшэ үргэлжэ-лүүлэн хэлээ. Манай амжалтанууд дэлхэйн бүхы оронуудта элүүрые сахин хамгаалгые хүгжөөлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Алжир, Мали, Сом-ли, ОАР, Афганистан, Инди болон бусад оронуудта Советскэ Союз тү-рүүшүүлэй нэгэн бололсон, аха дүү-гэй туhаламжа үзүүлhэн байна. Би-дэнэр эмнэлгэ-hэргылэлгын эмхи зургаануудые, медицинскэ про-мышленностиин предприятинуудые барилгадань, медицинскэ кадрнуудые бэлэдхэлгэдэнь туhалнабди.

Хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдтэ элүү-рые сахилгын талаар Советскэ Сою-зай туhаламжа хадаа манай интерна-циональна уялга, арадуудай хоорон-дын хани барисаа, эб найрамдал хүгжөөлгэдэ оруулдаг туhа нэмэри-мнай болоно.

Манай ороно арадай элүүрые са-хилга элүүрые хамгаалгын орга-нуудай хэрэг байхаhаа гадна, харин социалис гүрэнэй шухалын шухала үүргэнь болоно. Энэ

үүргэнь ниитын орг
лай, үргэн олон ажалш
хитэй дэмжэлгэтэйгээр
лэгдэлэг. СССР-эй Верх
hээ эхилээд, поселково
хүрэтэрхи ажалшадай де
Совет бүхэндэ элүүрые
гаалгын асуудалнуудаар
дай саг үргэлжын комис
дэлжэ байдаг. Медицины
хала асуудалнуудые ажа
путатуудай Советүүд хол
хэлсэдэг, тэдэнние шиид
бидэндэ туhалдаг. Хүн з
цинскэ туhаламжа үзүүл
дал ба тэрэнние саашад
руулха хэмжээнүүд туха
hүүлэй жэлнүүдтэ союзна
мито олон республикану
ховно Советүүдэй сесси
зүбшэн хэлсэгдэhэн байн

Медицинскэ хүдэлмэри
дай hунгамалнуудhаа,
энэ туhаламжыень баясх
хүлеэн абаад, совет хүн
ехэ оролдолгоороо тэрээн
сана.

Элүүрые сахин хамга
шэнэ хуулинуудые гарга
гээд Б. В. Петровский мэ
вет медицинын энэрхы
ёhонууд, арадай бэеын
манай гүрэнэй угаа ех
элэ хуулинууд соо хүсэ
лаглаха зэргэтэй.

Эгээн лэ энэрхы hай
дүүргэлгэдэ, совет хүн
мунизм байгуулагшадай
хин хамгаалгада бидэнэр
шадалаа, эрдэм мэргэжэ
нэйнгээ бүхы халууе з
гэжэ Коммунис партиие,
ствые, бүхы арадые, та
СССР-эй Верховно Совет
дуудые дурбэ хахад ми
элүүрые хамгаалгын хү
шэдэй зүгhөө энэ үнэр
рэhээ найдуулхыемни
гээд СССР-эй элүүрые
министр түгэсхэлдөө хэлэ

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

СССР-эй Верховно Соведэй IV сес-си Союзуудай байшангай колонно зал соо 15 часта хүдэлмэрээ үргэлжэлөө. Энэдэ Национальностьнуудай Соведэй заседани болобо.

Тиихэдээ эмхидхэлэй асуудалнуу-дые хаража үзэhэн байгаа.

Депутат С. О. Притыцкий гэгшые СССР-эй Верховно Соведэй Президиу-мэй Түрүүлэгшын орлогшын тушаал-да hунгаhантайнь дашарамдуулан, тэрэниие Национальностьнуудай Со-ведэй түрүүлэгшын орлогшын уялга-haa сүлөөлhэн байна.

Белоруссиин ССР-hээ hунгагдаhан Национальностьнуудай Соведэй депу-тадуудай дурадхалаар Националь-ностьнуудай Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор депутат **В. Е. Лобанок** hунгагдаа. Энээнэй дашарамда, тэрэ хадаа Национальностьнуудай Соведэй хүдөө ажахые эрхилхэ комиссиин гэ-шүүнэй уялгаhaa сүлөөлэгдөө.

Депутат А. С. Суюмбаев гэгшэ Киргизэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ боложо, өөрын-гөө тушаалай талаар СССР-эй прави-тельствын составта орохо болоhоной дашарамда, Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгэ-бюджетнэ комис-сиин гэшүүнэй уялгаhaa сүлөөлэгдөө.

Удаа тээнь зүблэхэ зүйлнүүлэй тү-рүүшын асуудал тушаа Националь-ностьнуудай Соведэй элүүрые хам-гаалгые ба социальна хангалгые эр-хилхэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Батыш Салиева** нэмэлтэ элидхэл хэ-hэн байгаа.

Дам саашаа үгэ хэлэлгэ болоо.

— Арадай элүүрые хамгаалгын талаар Совет засагай тогтоhонhoo хойшо манай орон дотор али тухай ехэ шэнэлэлтын болоhониие Совет Казахстанай жэшээ дээрэhээ эли то-доор хаража болохо юм,—гэжэ Каза-хай ССР-эй Верховно Соведэй Прези-диумэй Түрүүлэгшэ депутат **С. Б. Ни-язбенов** мэдүүлөө.—Тиихэдээ хүдөө нютагуудта эмнэлгын газарнуудай тоонь жэл ерэхэ тума улам олошор-но гэжэ тэмдэглэхэ шухала. 1940 онтой сасуулха болоо haa, мүнөө 14 дахинhaa үлүүгээр нэмэhэн байха юм. Республика доторнай дээдэ ба дунда мэргэжэлэй медицинскэ кадр-нуудые hурган бэлдэхэ бата найдам-тай бааза бии болонхой. Элүүрые хамгаалгын бурьялан хүгжэhэнэй ашаар, Казахстан хэлэн олон дүүл-та үбшэ хамшагhaa хахасанхай.

— Арадай элүүрые хамгаалга ха-даа Совет ниитын ба гүрэн-түрын байгуулалтын булюу hайн байhаниие элитэ харуулhан айхабтар ехэ илал-та мүн,—гэжэ Узбегэй ССР-эй Вер-ховно Соведэй Президиумэй Түрүү-лэгшэ **Я. С. Насриддинова** хэлээ.

Тэрэ хадаа хүдөө нютагуудта боль-ницанууд болон поликлиникэнүүдые байгуулха, тэрэшэлэн хээрэ талада ба холын бэлшээридэ байhан малшад-та эмнэлгын туhаламжа үзүүлхэ нүү-дэл пунктнүүдые эмхидхэхэ тушаа колхозуудай гаргаhан үнэтэ үүсхэл тухай хөөрэжэ үгөө.

Узбегэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиум элүүрые хамгаалгын хэрэг hайжаруулха тушаа Соведүүдэй, тэ-дэнэй саг үргэлжын комиссинуудай, бүхы депутадуудай эдэбхи хэшээлые саашадаашье дээшэлүүлжэ байха юм, —гээд Я. С. Насриддинова сессидэ хабаадагшадые найдуулаа.

Сегежэй целлюлозно-саарhанай комбинадай хүдэлмэришэн депутат **В. Ф. Петряковой** (Карелиин АССР) хэлэhэн үгые суглаанда байлсагшад hонирхожо шагнаба.

— Улад зондо медицинскэ туhа-ламжа үзүүлхэ хэрэг hайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал мүнөөнэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ хадаа совет арад зоной ажана тэниглэн байдал тухай манай партиин хэзээ бүхэндэ оролдожо байдагай үшөө нэ-гэ тодо хурса жэшээ болоно гэжэ тэ-рэ хэлээ. Манай республика дотор клиническэ больница бариха тухай, университедэй дэргэдэ медицинын факультет бии болгохо тухай, Каре-ли хүдар альгээгдэхэ врачнуудай тооень олон болгохо тухай асуудал табихаар саг ерээ гэбэ.

КПСС-эй Абыйска райкомой нэгэ-дэхи секретарь депутат **А. Н. Степа-нова** (Яхадай АССР) манай ороной холын хойто зүгтэ элүүрые хамгаал-гын дэлгэржэ байhан угаа ехэ амжал-тануд тухай хөөрэжэ үгөө. Яхад орондо революциин урда тээ хүн зо-ной олонхинь трахомо, уушханай ха-няадан гэхэ мэтын халдабарита үб-шэндэ нэрбэгдэнхэй байгаа. Тэдэнтэй ямаршье тэмсэл хэгдэдэггүй бэлэй. Мүнөө республика доторнай үргэн олон медицинскэ эмхи зургаанууд хү-дэлнэ. Тэндэ олон мянган врачнууд болон дунда мэргэжэлтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байнхай. Яхадай университедэй дэргэдэ ме-дицинын факультет бии болоод, мү-нөө тэндэ 400 врачнуудые hургажа гаргаба.

Депутат А. Н. Степанова Яхадай АССР-тэ болон юрэнхыдөө холын хой-то зүгтэ элүүрые хамгаалгын хэмжээе саашадаа дээшэлүүлхэ гэhэн хэдэ хэ-дэн тодорхой дурадхалнуудые оруул-ба.

— Профсоюзууд элдэб үйлзэhөө hэргылхэ хүдэлмэриие hайжаруулха, ажалшан зондо медицинскэ туhалам-жа үзүүлэлтын шанар дээшэлүүлхэ гээшэ гол шухала зорилгонуудай нэ-гэн гэжэ өөhэдынгөө ажал ябуулгада тоолодог юм,—гээд ВЦСПС-эй секре-тарь, депутат Т. Н. Николаева хэ-лээ.—Олон тоото эдэбхитэдтэ түшэг-лэн, профсоюзна эмхинүүд хадаа хү-дэлмэришэд болон албан хаагшадай ажалыень сахиха тушаа хүдэлмэри хэнэ, предприяти, барилганууд дээрэ, мүн колхозууд, совхозуудта ариг сэ-бэрые сахиха тааруу зохид оршон байдал бии болгоно, ажал дээрээ гэм-тэхэ ябадал үүдхэдэг ушар шалтагаа-нуудые зайсуулна.

Лудзенска районно больницын врач, депутат **А. Я. Богданова** (Лат-виин ССР) үгэ хэлэхэдээ, урдань бур-жуазна Латвиие зонхилогшод арад зоной элүүрые хамгаалха айхаб-тар шухала хэрэгые энгэй врач-нуудай хубиин хэрэг болгоод байhан юм,—гэжэ тэмдэглэбэ. — Врачнууд хүнүүдые эмшэлhэнэй тү-лөө, эм домуудые үгэhэнэй түлөө өөhэдөө мэдээд үнэ сэн тогтоодог бай-han юм. Тиимэhээ жиирэй хүнүүд эмнүүлхэ аргагүй шахуу байгаа бэ-лэй. Агуухэ ород болоод Совет оро-ной бэшэ бэшэ аха дүү арадуудай туhаламжаар Латвиин ССР-тэ элүүрые хамгаалгын хэрэг урид үзэгдөө-гүй дээдэ хэмжээндэ гаража дэбжэбэ. Коммунис партиин ба правительствын анхарал оролдолго гаргадаг, жэл бү-ридэ угаа ехэ мүнгэ hомолдог байhа-най ашаар, гайхамшагта ехэ илалта-нууд туйлагдаа гэбэ.

Эстониин ССР-эй Тартугай гүрэ-нэй университедэй педиатрай кафед-ра даагша депутат **Л. М. Керес** гэг-шэ республика дотороо медицинскэ туhаламжа үзүүлэлгын туйлалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, hүүлэй жэл-нүүдтэ мэргэжэлтэй врачнуудай улам олошорhон тухай хөөрэбэ.

Мүн тэрэшэлэн Киргизэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **А. С. Суюмбаев**, профсоюзуу-дай Армениин республиканска Сове-дэй түрүүлэгшэ депутат **С. В. Араке-лян**, Таджигай ССР-эй ажалшадай депутадуудай Ура-Тюбинскэ городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүү-лэгшэ депутат **З. Шадыева**, Магада-най областиин ажалшадай депутадуу-дай Чукотско окружной Соведэй гүй-сэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ депу-тат **А. Д. Нутэтэгрынэ** гэгшэд үгэ хэ-лэбэ.

Сесси июниин 26-да хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС).

РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллеги

ТЭЖЭЭЛЭЙ ШАНАР hАЙЖАРУУЛХА ТУШАА МОСКВА ОБЛАСТИИН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ДУРШЭЛ ТУХ

Үбhэ хуряаха, силос дараха хү-дэлмэриин эмхидхэл болон техно-логи нарижуулан hайжаруулха, hайн шанартай тэжээл бэлэдхэhэн колхознигуудые, совхозуудай хү-дэлмэришэдые түлбэриин талаар урмашуулха тушаа hүүлшын жэл-нүүдтэ Москвагай областиин ажа-хынуудта горитой юумэн хэгдээ гэ-жэ тус областиин хүдөө ажахын управлениин начальник нүхэр Дерябинай элидхэл шагнаха зуу-раа РСФСР-эй хүдөө ажахын ми-нистерствын коллеги тэмдэглээ.

Областиин бүхы совхоз болон колхозуудта тэжээл бэлэдхэхэ оньhожоруулагдамал түсхай зве-нонууд эмхидхэгдэнхэй. Тэндэнь тракторист-машинистнүүд болон бусад хүдэлмэришэд бии. Байгша ондо бүхыдөө 1228 тиимэ звено эмхидхэгдээ. Звено бүхэндэ үбhэ, силос түргэнөөр бэлэдхэжэ аба-хаар трактор, машинанууд даал-гагданхай. Тэдэндэ тэжээл бэ-лэдхэхэ даабари хүргэгдэхэhөө гадна, тэрээндэ хэды шэнээн гар-гаша хэгдэхэб, тэрэ тоодо хэды шэнээн салин түлэгдэхэб гэжэ то-дорхойлогдонхой. Эндэ салин хүл-hэниинь бэлэдхэгдэжэ абтаhан тэ-жээлэй хэмжээгээр үгтэдэг гурим-тай.

Колхоз, совхоз бүхэндэ нютаг нютагай байгаалиин илгаае ха-ралсажа, үбhэ хуряаха, силос да-раха технологи зохёогдоно. Тиихэ-дээ hурилhан үбhэе вентиляци хэ-жэ хатааха, прессээр үбhэ ябтал-ха, силос дарахадаа консервант-нуудые нэмэхэ арганууд хэрэглэг-дэнэ. Жэл бүри холимол силос ехэ дарагдана, үбhэнэй гурил горитой бэлдэгдэнэ.

Олонхи ажахынуудта үбhэ ху-ряалгын хүдэлмэриие 10—15 үдэртэ дүүргэдэг болонхой. Бэлэд-хэгдэhэн үбhэн тэрэ дороо бурид-хэлдэ абтажа, совхозой дирекциин гү, али колхозой правлениин то-милhон комисси тэрэниие актаар тушаажа абадаг гуримтай. Тиихэ үедөө үбhэнэй дээжэнь абтажа, шанарыень тодорхойлхын түлэ лабораторидо эльгээгдэнэ.

Үбhэнэй шанарыень сэгнэхэдээ, тэрэнэй ямар үнгэтэй, хэр хон-шуухан байhыень, мүн хэды шэ-нээн каротинтайень элишэлнэ. Үбhэнэй шанарынь ямар сабша-лан дээрэhээ бэлэдхэгдэhэнhээнь, тэрэшэлэн ямар ногоо сабшагда-hаниинь хараада абтана. Энээн тушаа хүдөө ажахын областной управлениин тогтооhон гурим бии. Силосэй шанарынь хэр эхүүн байhaарнь, хэды шэнээн hүнэй кислотатай, каротинтай бай-haарнь, ямар үнгэтэй, үнэртэй байhaарнь гаргагдана. Тэжээлэй хэр шанартайгаар бэлэдхэгдэжэ байhыень совхозой, колхозой главна агроном, главна зоотехник хинан шалгадаг уялгатай.

Үбhэнэй, силосэй болон үбhэнэй гурилай шанарынь областной, район хоорондын ветеринарна, агрохимическэ лабораторинуудта тодорхойлогдоно.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябаhан совхозой хүдэлмэришэдые, кол-хознигуудые урмашуулхын тула hайн шанартай тэжээл абахадань нэмэлтэ түлбэри үгэдэг болонхой. Жэшээнь, 1-дэхи классай үбhэнэй түлөө—40 процент, 2-дохи клас-сай—20 процент, 1-дэхи классай силос дарахадань—60 процент, 2-дохи классай—30 процент нэ-мэжэ түлэгдэнэ. Бэлэдхэгдэhэн гурилда хэды шэнээн каротин бай-haарнь харалсажа, 10-haa 30 процент хүрэтэр нэмэжэ түлэгдэ-нэ. 3-дахи классай, мүн доогуур шанартай үбhэ, силосэй түлөө нэ-мэлтэ түлбэри байхагүй.

Тэрээнhээ гадна түсэбhөө үлүү тэжээл бэлэдхэгдэбэл, түсэбhөө дээшэ абтаhан тэжээлэйнь сэнгэй 30 процент түлэгдэнэ. Хэрбээ мүнгэн гаргашыень алмаа haaнь, тэрэ алмалтынь 25 процент хү-дэлмэришэдтэ үгтэдэг юм.

Үбhэ хуряагдажа, силос дараг-дажа дүүрэhэн хойно область до-торхи оньhожоруулагдамал звено-нуудай социалис мүрысөөнэй дүн согсологдодог. Түрүүшүүлдэ шан барюулагдана. 1-дэхи hуури эзэл-hэн звенодо 300 түхэриг, 2-дохи-до—200 түхэриг, 3-дахида—150 түхэриг шан үгтэхөөр тогтоогдон-хой.

Үбhэ хуряалгые, силос дарал-гые богони болзорто үнгэргэжэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ зохид техно-логи баримталhанай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай ажалай түлөөhэ продукциин хэм-жээнэй, шанарай зэргээр үгэдэг болоhоной ашаар областиин олон-хи ажахынууд hайн амжалта туй-лана. Жэшээнь, Холмогорско совхоздо 1967 ондо бэлэдхэгдэhэн үбhэнэй 70 процентнь 1-дэхи классай байhан. hайн шанартай тэжээл бэлэдхэhэнэйнь түлөө сов-хозой хүдэлмэришэдтэ нэмэлтэ түлбэри болгон 2,5 мянган түхэ-риг үгтөө. Зүгөөр тэжээлэй шанар hайжаруулhанай эсэстэ совхозой малай шэмэ дээшэлжэ, ажахыда 25,3 мянган түхэриг олзо нэмэжэ ороо. «Борец» совхозой 1967 он-до абаhан үбhэнэйнь 89 про-центнь 1-дэхи, 2-дохи

байhан. Имагтал hайн
тэжээл бэлэдхэhэнэй
совхоз үнгэрhэн
нёдондоной энэ үеынхи
үнеэн бүриhөө 113 ки
ехэ hаажа шадаа.

Юрэнхы дээрээ Мос
ластиин ажахынуудта
дэг тэжээлэй шанар
hайжараа. 1967 ондо
колхоз, совхозуудта а
hэнэй 60 процент,
силосэй 50 процентhэ
нэгэдэхи, хоёрдохи к
нартай байhан. Алуу
hайн шанартай тэжээл
энэ жэлэй үнгэрhэн д
да үнеэн бүриhөө 48
hү ехэ hаажа, бүхыдө
үнеэн бүриhөө 1031
hүн hаагдаа.

Бэлэдхэгдэдэг тэжээ
дээшэлүүлхэ тушаа
областиин совхоз,
хүдөө ажахын органуу
лые РСФСР-эй хүдөө а
нистерствын коллеги
Тиигээд байгша ондо
бүхы колхоз, совхозуу
хэгдэдэг тэжээлэй ша
руулха, үбhэ хатаа
сээр ябталха арган
рэглэхэ, мүн холимол
раха, үбhэнэй гурил
бүхы республика, об
ажахынуудта табигдаа.
hайн шанартай тэжээл
звенонуудые урмашуу
гэжэ тоолобо. Энэ
халжа, үбhэ тэжээлэ
ветеринарна болон аг
лабораторинуудта шал
хоор түсхайта упра
хүтэлбэрилэгшэд уялг

hОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ

М. Горькиин нэрэмжэтэ респуб-ликанска библиотекэдэ «Буряад нютагни—минии дуратай, баян хизаарни, би шамаяа магтанам!» гэhэн выставкэ эмхидхэгдэбэ. Вы-ставкэ Буряадай АССР-эй 45 жэ-лэй ойдо зорюулагданхай. Эндэ Буряад ороной түүхэ, экономикэ болон соёл сурталайнь хүгжэлтые харуулhан, мүн Улаан-Үдэ хото тухай hонирхолтой материалнууд табигданхай.

Манай республикын, мүн ниис-лэл хотымнай ажалшад республи-кынгаа ойн hайндэртэ бэлдэжэ, энэ баярта зорюулагдаhан хөөрэл-дөөнүүд хаа хаанагүй боложо бай-на. Республикын түүхэ 45 жэлэй түрилдэ республикын ажалшадай түйлаhан амжалтанууд тухай лек-ци, элидхэл уншахаар бэлдэжэ байhан нүхэдтэ энэ выставкэ ту-hатай байха юм.

Выставкын «Түүхэ» гэhэн та-hаг ехэ hонирхолтой. Буряадай номой хэблэлээр hаяхан гаргагда-hан «Буряадай улаан гутта» гэ-hэн ном соо буряад сэрэгшэдэй, Буряад-Монголой морин сэрэгэй часть тухай, тэрэнэй дайшалхы зам тухай очеркнууд, дурсалга-нууд бии. Тэрэ тоодо анханда эс-кадроной политрук ябаhан Б. Р. Мужанов, запасай подполковник Д. Ц. Цыремпилон болон бусад суртаа алба хэhэн нүхэд, дайн сэ-рэгтэ хабаадаhан тухайгаа халуун үгөөр бэшэнэ.

Тэрэшэлэн түүхын эрдэмэй доктор Н. Т. Хаптаевай «Буряад орон граждан дайнай жэлнүүдтэ» (Улаан-Үдэ хото, 1957 он), мүн бусадшье hонин номууд выставкэ-дэ табигданхай.

Д. БАЗАРОВА.

Холын Хойто зү
дуудай залуушуула
валь мүнөөдэр Яку
до эхилхэнь. Фес
Архангельска, Ка
Сахалинай област
Коми, Яхадай АСС
лон бусад олон хи
дай арадуудай түл
хабаадаха юм. Урж
най республикын з
лай түлөөлэгшэд э
вальда хабаадахая
бо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ:
ликын залуушуулай
лэгшэд мордохынг
тээ аэродром дээрэ

Э. ЛАПИНА

ДЕПУТАТ ҺУНГУУЛИИНГАА ОКРУГТО

...УНГАГШАДТАЯА НЯГТА ...ОЛБООТОЙ БАЙДАГБИ

...ай хүдэлмэриие зари... ...рмаандаа гараа хээл, ...эл лэ миин ябаһантай ...дог. Нээрээшье даб дээ... ...харахада, өөрынгөө га... ...н, бүтээһэншье юумэн ... орхихогүй. Гэбэшье ...гажа хэһэн, ябаһан, бү... ...ннэнши үнэндөө ехэ ...ал тиимэ хадань депутат ...н жэлэйнгээ дүй дүр... ...ээ би депутадай хүдэл... ...хүшэр хүндэдэ, харюу... ...йлэ тоолодог болонхойб. ...нгайнгаа сельскэ Сове... ...эз, энээнэй урдахи һун... ...уряадай АССР-эй Вер... ...дэй депутат ябааб. Му... ...йнгаа сельскэ Соведэй ... һүүлэй үедэ энэ ха... ...й хүдэлмэреэ хэр ...айһан тухайгаа тобшо ...эдэ хөөрэжэ үгэхэ хүсэ...

... байхаһаа гадна, пар... ...дай обкомой болон пар... ...ар-Шэбэрэй райкомой ...Тиимэһээ депутадайм ...бүришье һаа харюусал... ...юдог.

... үбэл угаа ехэ ...ю, шэрүүн хүйтэн бай... ...нь бүришье һаа аюул ...аар забдаа һэн. Юуб ...эриин үдэр бүхэн хүй... ..., бордоһотой байгаа. ...хха хабар, зуд гэдэгынь ... хөөрэлдөө. Иимэ бэр... ...байдалда ороод байха... ...хухаржа, уһанда мал... ...гүйбди.

...лдэ Боомой хонишод ...урысөө үүдхээ һэн. ...эс мүрысөөн яһала үрэ ...аа гэжэ хэлэлтэй. Жэ... ...абшараангын хонишон ...имитов хэлэһэн үгэдөө ...0 эхэ хонин бүриһөө ...абаад, бүрин бүтэн ...үршынгөө энэ амжал... ...ан, баясангүй байхын ...эдэ-Боомой хонишон ...ьевич Батуев 100 хо... ...урьга абаа. Би мүнөө ...онинһоо 100 хурьга ...оо үбһөөр дуталдуу... Хабар эртэ байхаһаа ...а абаһан сабшалан... ... хаяжа, үтэгжүүлгэ ...тайбди. Энэ оролдо... ...р хонидтоо бардам ху... ...огоо хуряажа абадаг... ...гүй.

Энэ жэлшье эрхим һайн амжалтын түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрээ. Социалис мүрысөөнд оролсооб. Мүнөө жэл хонитни һүүлшынхеэ хурьгалаа. Хүгшэрһэн хонидоо тушаажа, түлгэ хонидые абаха хүсэлэнтэйб. Абаһан үндэр уялгаяа дүүргэхэ байхаб гэжэ найдагдана.

Али нэгэн туһаламжа үзүүлхыем һунгагшадни ходо гуйжа байдаг. Һаалишан эхэнэр Дулгармаа Эрдынеева табан үхибүүдтэй юм. Нүхэрынь хүндөөр үбшэлжэ наһа бараһан. Мүн Варвара Кулакова дүрбэн үхибүүдтэй, ганса бэе эхэнэр. Эдэ олон үхибүүдые тэжээхэ, ажалһаа һаатангүй ябаха гээшэ хэсүүтэйхэн aаб даа. Эдэнэй гүйлтые дүүргэнгүй байхын аргагүй һэн. Нэгэ нэгэ үхибүүдыень гүрэнэй тэдхэмжэдэ байхаар интернат һургуулида оруулһан байнам.

Мүн путёвко абалганай болоходо баһал хүнүүд ерэдэг. Электростанцида хүдэлдэг, совхозой үнинэй хүдэлмэришэн Бато-Мунко Дугаржапов ехэ гэр бүлэтэй, бэе муутай юм. Дарһанай аршаан ябуулха путёвко үгэхэ болгуулһан байнаб.

«Эрдэм» совхозоймнай 3-дахи отделени болохо Боом дээрэ жэлһээ жэлдэ медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд үгы байдаг һэн. Үбдэһэн хүн аяар совхозой түб ошохо баатай болодог. Илангаяа холын гүүртэ, отаранууд дээрэ байдаг малшадта бүришье һаа түбэгтэй болодог һааб даа. Ариг сэбэрые сахиха, һэргылэмжын хүдэлмэри орой-доошье анхаралда абтадаггүй. тоогдодоггүй байгаа. Иимэ байдалые удаан тэсэжэ байхын аргагүй һэн. Сельскэ Соведэйнгээ ээлжээтэ сесси дээрэ энэ асуудал табяа һэмди. Мүнөө Боомдо медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ бии болонхой. Һара бүри холын гүүртэ, отара дээрэ байдаг малшад дээгүүр ябажа, ариг сэбэрые хэр сахидагыень шалгадаг, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг байна.

Айл бүхэн радио шагнадаг, телевизор харадаг, газетэ, журналнуудые уншажа байдаг. Хабшараанда байһан малшад үндэр хада гүбээгээр хүреэлэгдэһэн газарта һуудаг тула, телевизор хараха аргагүйлэдэг. Тиимэһээ нүүдэл кино хаража, захил хэһэн газетэ, журналнуудаа саг соонь абажа байһалнь таарамжатай байгаа. Тиигэнэгүй, 6—7 хоножо, газетэ, журналнуудынай абтана. Нёдондо намар хэлэгдэжэ, почтальон малшад дээгүүр саг соо оо ябажа, тараалга хэдэг юм һэн. Мүнөө болишоо. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ байдалые хараадаа абажа, һаяын сагта гуримшуулха аабза гэжэ найдагдана.

Элидхэл, хөөрэлдөөн хараалагдаһан саг соогоо ходо болодог. Совхозой мэргэжэлтэдтэ хандажа, малшадай дунда хөөрэлдөө хүүлэдэг заншалтайб.

Автолавка графигайнгаа ёһоор үргэлжэ ябадаг болонхой. Урдань тулюуршаг байһан. Ажалдаа харюусалга ехэтэй наймаалагшажолоошон Дондокдоржиевай оролһоо хойшо урагшатай һайн болоо. Малшад захиһан юумэеэ абажа байдаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ барилгын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Боом дээрэ хэдэн олон шэнэ гэрнүүд аржын болонхой. Эндэ депутадуудай хэхэ хүдэлмэри ехэ. 3-дахи отделени дээрэмнай ажал хэхэ хүнүүд ходо дуталдадаг. Хүниие урижа асархын тула нэн түрүүн гэр б... хангаха шухала ааб даа. Мүнөө жэл хоёр-хоёр байратай 5—6 гэнэ гэр баригдажа, үглөө мүнөө ашагладада үгтэхөөр болонхой. Гурба-дүрбэн гэр бүлэ Татарһаа нүүжэ ерээ. Үшөө хүнүүд ерэхээр хараалагдана. Нүүжэ ерэгшэдтэ анхаралаа хандуулжа, али болохоор дэмжэжэ байдагбди.

Боом дээрэ эхин классай һургуули бии юм. Һунгагшаднай арбан классай һургуули бии болгохо тухай асуудал табижал байдаг. Энэ асуудалаар дээдэ зургаануудта хандаглаа һэн. Ойрын жэлнүүдтэ һургуулиин шэнэ байшан баригдахаар хүлеэгдэнэ.

Мүн отаранууд дээгүүр хоёр байратай гэрнүүдые барюулха түсэб баталагдан абтагдаа.

Хэхэ хүдэлмэримнай. хараалһан түсэбүүднай үшөөл ехэ байна. Һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие гүйсэдөөр хангахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ байһанаа мэдүүлхэ хүсэлэнтэйб.

Б. ДОРЖИЕВА,
Түгнын сельскэ Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой.
Мухар-Шэбэр.

Улаан-Үдын сэмбын фабрикын алдар суу гансашье манай республика дотор бэшэ, бүхы Эхэ орон соогуурнай таранхай. Хэдэн олон жэлэй урда тээ Брюссель городто болоһон уласхоорондын выставкэ дээрэ энэ фабрикын бүтээһэн бүд үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн юм.

Фабрикын үнинэй хүдэлмэришэд М. К. Кравцова (зүүн гарһаа) А. И. Медведева хоёр предприятиин түрүүшүүлэй тоодо ородог юм. Эдэ хоёр бэлэн болоһон продуктые захигшадта эльгээдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. К. Кравцова А. И. Медведева хоёр бэлэн болоһон бүдые «Ангара» гэһэн оёдолой нэгэдэлдэ эльгээхэеэ бэлдэжэ байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ХАМТЫН ЗӨӨРИ ХЯМГАДАХА, АРЬБАЛХА

ХУУЛИИН ЁҺООР ЭРИЛТЭ ХЭХЭ

Номой худалдаанай республиканска конторын (книготоргын) магазинуудта үрилтэ, дуталта гарадаг ушар нёдондонойхиһоо үсөөрөөгүй, харин олон боложо байнхай. Энэ тон таарахагүй байдал юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, гүрэнэй зөөри бүрин хүсэд байлгаха тушаа хуулиар хараалагдаһан гурим һулаар сахигдана.

Бүридхэл, инвентаризаци хэжэ, магазинуудай наймаалагшадые шалгаха ябадал хараа түсэбһөө холо дутуугаар хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, канцелярска хэрэгсэлнүүдэй склад гурбан жэл соо, библиоколлектор 8 жэлэй туршада нэгэшье шалгагдаагүй.

Шалгалта хэгдэхэдээшье, олонхидоо халирхайгаар, ёһо тэдысэ үнгэргэгдэнэ. 1967 ондо книготоргын конторын бухгалтер А. И. Торчимаев оперативна складые шалгажа үзэхэдөө, 33 түхэриг дуталта «олоһон» байба. Харин удангүй складые даагша Орловагай элдэб булхай тухай гомдол орожо, дахин шалгалтын ерэхэдэ, ехэ мүнгэнэй үрилтэ элирүүлэгдээ һэн.

Дуталта, хороолтотой тэмсэхэ тухай книготоргын хүтэлбэрилэгшэд нэгэнтэ бэшэ хөөрэлдэдэг, элдэб зүблөө, суглаа татадаг, олон приказшье гаргаһан байха. Тиибэшье хэлсэһэн, тогтооһон юумэеэ хүсэндэнь хүргэхые оролдодоггүй.

«Шалгалтын шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха, ном һудар, мүнгэн зөөриин бүрин хүсэд байхын тулада зохисотой хэмжээнүүдые эрид шууд абаха» гээд нэгэ приказ дотор уншанабди. Теэд энэ хэрэг бодото дээрээ бэелүүлэгдээгүй. Хэдэн жэлээр магазин, складуудта ямаршье хиналтын хэгдээгүй байхада, шалгалтын ямар шанар тухай эндэ хэлсэлтэйб даа?

Үрилтэ дуталтын үшөө нэгэ гол шалтагаан юун бэ гэхэдэ, хэдэн арбаад, зуугаад мянган түхэригэй ном болоод бусад үнэтэ хэрэгсэлнүүд хүсэд һайн шалгагдаагүй гү, али урдань үрилтэ хэһэн, этигэл багатай хүнүүдтэ найдагдана. Б. З. Раднаев номой худалдаа наймаанда нилээд удаан хүдэлхэ зуураа, оло дахин үрилтэ хэһэн байгаа. Тиин 1962 ондо ехэ дуталта хэһэнэйнгээ түлөө хүдэлмэриһөө гаргуулһан аад, жэл болоод һөөргөө номой складые эрхилэгшээр томилогдоһон, удаагүй номой магазиниие даагшаар дахин дэбжүүлэгдэһэн байна. Теэд «һураһан юумэ һураар татуулдаггүй» гэжэ Раднаев эжэлэнгүй гүрэнэй ехэ мүнгэ үбэршэлжэ байһанаа баригдаа.

Буряадай республиканска номой наймаанай конторын хүтэлбэрилэгшэд (директорынь нүхэр Балханов) гүрэнэй зөөри үбэршэлжэ байһан хүнүүдтэ зөөлөөр хандадаг. хуулиин ёһоор хэһээлтэ үзүүлхэеэ түдэгэсэдэг зантай.

Книготоргын ахалагша бухгалтер Д. Дамбиевай худал хуурмаг саарһа, документ зохёожо, ехэхэн мүнгэ эдижэ байһыень Хэблэлэй талаар республикын управлениин ревизорнууд элирүүлһэн, управлениин начальнигай 1967 оной сентябриин 20-ной приказаар тэрэ хүдэлмэриһөө гаргуулһан юм. Албанайнгаа тушаал хара аминдаа хэрэглэһэнэй, худал документээр мүнгэ үбэршэлһэнэй, архидаад ажалдаа гарадаггүй байһанайнгаа түлөө хүдэлмэриһөө сүлөөлүүлэгдэһэн Дамбиевай ажалайнь дэбтэртэ тэрээн тухайнь аржытар бэшэхынгээ оронд, книготоргын ноёд Дамбиевай нүгэл далдалхые һэдэбэ. «Управлениин начальнигай приказай үндэһөөр хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдөө» гэжэ дэбтэр дээрэнь бэшэжэ үгөөд, расчёт, тоосооень хээд, хүндэтэйгөөр табиһан байна. Дээрэ дурсагдагша Раднаевай 1962 ондо үрилтэ хээд, хүдэлмэриһөө хаюулһан байбашье, «өөрынгөө дураар ажалһаа гаража ошоо» гэһэн үгэнүүд дэбтэртэнь бэшэгдэһэн байгаа. Дуталта, үрилтэ хэһэнэйнгээ түлөө хүдэлмэриһөө гаргагдаһан тушаань зохихо КЗОТ-ын статьягай бэшүүлэгдэһэн байгаа һаань, Раднаевай бэлээр һөөргөө магазинда орохонь түбэгтэй байгаа бшуу. Иигэжэ хүтэлбэрилэгшэд хуули ёһын дүрим хазагайруулхадаа, хүниие заһана, хүмүүжүүлнэгүй, харин зэмэтэ хэрэгынь сагааруулна гээшэ. Энэ ёһо бусын ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ шухала.

Тобшолон хэлэхэдэ, Буряадай книготоргын контородо гүрэнэй зөөриие үрилтэ, хороолтоһоо аршалан сахиха хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Зохихо эмхи зургаануудай зүгһөө хиналта, шалгалта эмхидхэжэ, тусхай хэмжээнүүдые абахаар болоо.

Б. БАШЕЕВ,
республикын прокуророй туһалагша.

...АСТЬНУУД ...РОНДЫН ...ИНАР

...оной июниин 18-һаа 23 ...уряадай облпрофсоведэй ...өө ажахын ба бэлэдхэ... ...эрилэгшэдэй профсою... ...о комитедүүдэй түрүү... ... областьнууд хооронд... ...р боложо үнгэрбэ. Энэ ... Шэтын областиин, Бу... ...СР-эй профсоюзай рай... ...түрүүлэгшэнэр хабаада...

...та хабаадагшад проф... ...лмэриин гол асуудал... ...он лекцинүүдые шагна... Гадна хүдэлмэриин дүй ...ан абалсалгада горитой ...андуулагдаба. Шэтын ... хүдөө ажахын пред... ...ай табан үдэрэй неде... ..., һү һаалиин фермэ... ...р халаанай хүдэлмэ... ...ца оруулжа байһан дүй ... һонирхолтой байба. ...зай райкомой түрүүлэг... ...ан-Үдын предприяти... ...шалһан, тэндэхи кол... ...й хэрэгтэй танилсаһан ...инарай эсэстэ Кабан... ... ошожо, Кабанскын ... шубуу үсхэбэрилхэ, ... үйлэдбэриие хараба.

...І. **ЕЛБАКШИНОВ.**

Россин эгэшэ дүү республиканууд

(ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ)

ПАРТИИН ХҮДЭЛМЭРИИН АРГА ШАДАБАРИ ТУХАЙ

САРАНСК. «Партиин хүдэлмэриин ленинскэ арга шадабари тухай» асуудалаар эндэ Мордвагай коммунистнуудай теоретическэ конференци үнгэргэглэбэ. Научна ёһоор хандалга, оролдолго, хиналта болон гүйсэдхэлые шалгалта, парти доторой демократи ба партиин гэшүүдэй журам болон бусад асуудалнуудые конференцидэ хабаадагшад хаража үзэбэ.

ХАНИ БАРИСААНДА ХОЛО ОЙРО ГЭЖЭ БАЙХАГҮЙ

СЫКТЫВКАР. Болгариин Арадай Республикаһаа Коми АССР, саһанда хушагдаһан Родыпын хадануудһаа «Печорско Альпанууд» хүрэтэр дүрбэ мянган шахуу километр болодогшье һаань, хани барисаанай холбоонуудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ һаад болоногүй.

Хоёр зуу шахуу коллективнэ гэшүүдтэй хани барисаанай совет-болгар бүлгэмэй Коми АССР-тэхи отделени майн эсэс багаар байгуулагдаа.

Коми АССР-эй городууд болон тосхонуудта совет-болгар хани барисаанай арбан хоног үнгэргэгдэбэ. Арбан таба мянгаһаа олон элидхэлшэд, лектор болон политинформаторнууд аха дүү оронойнгоо социалис байгуулалтын амжалтанууд тухай хөөрэжэ үгэбэ. Олохон шахта, нефть абадаг газарнуудта, барилга дээгүүр, һургуулинуудта Болгариин барилгашадтай ба Болгари ошожо ерэһэн Коми АССР-эй ажалшадтай уулзалганууд болобо.

ЗАГАҺА ҮСХЭБЭРИЛГЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ЭРДЭМТЭДЭЙ ЗААБАРЯАР

ПЕТРОЗАВОДСК. Нуурнуудта болон гол горхонуудта загаһа үсхэбэрилхэ эрдэм-шэнжэлэлгын Карельскэ гүрэнэй институдай эрдэмтэдэй пелядь гэжэ загаһа багахан нуурнуудта үсхэбэрилхэ арга тухай олон жэлэй хүдэлмэри дүүргэглэбэ. Сибириин уһанда түрэһэн загаһад Карелиин уһанда һайнаар таараха байба. Туршалга хэгдэһэн хэды нүүрнүүдэй ашаг үрэ энэ үнэтэ загаһа үсхэбэрилһэн ушарһаа боложо арбан зургаа дахин дээшэлээ. Карп болон пелядь гэжэ загаһануудые хамта үсхэбэрилхэдэ ёһоор һайн байба.

Республика дотор хамта дээрээ жара мянган центнер загаһа жэл соо үсхэбэрилхэ, барижа абаха арбан комбинат баригдаха гэжэ түсэблэгдэбэ. Тэдэнэй нэгэниинь Самоозер гэжэ нуур дээрэ байгуулагдажа эхилээ.

УҺАНАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

ЭЛИСТА. Черноземельскэ губилиг газар дээгүүр абарга томо могойнууд шэнгеэр газарай боро ган габанууд зурылдана. Гадна шарлатараа хатаһан үбһэ ногоон түмэрэй харуулдамал зомгооһон шэнги һаршаганана.

Уһан, уһан хэрэгтэй — эндэ энээнһээ үнэтэй юумэн үгы.

Посёлок Южный—ехэ уһанай түлөө тэмсэлэй түрүү газар болонхой. Арбан километр үргэн тала газарые хүндэлэн хааһан хаалта баригдан дүүрэжэ байнхай. Тэрэнэй уһа абаха түхеэрэлгэ хабсаргагдажа эхилээ.

— Хаалтада гурба миллион шахуу кубометр шорой, 62 мянган кубометр железобетон хэгдээ,—гэжэ «Прикумскводстрой» трестын механизированнэ нүүдэл колоннын начальник Е. Е. Золотухин хөөрэнэ. — Коллективнай һаяар уһаа тогтоожо, барилгашадай һайндэр болотор каналай уһа ябуулха гэһэн зорилготойгоор оролдожо байна. Каналай утань 140 километр болохо. Тэрээгээр секунда бүхэндэ дүшэн кубометр уһан урадхуулагдажа, Хальмагай Черноземельскэ болон Яшкульска районуудай газар уһалагдаха.

Хори гаран мянган гектар уһалууриин газар, 775 мянган гектар уһажуулагдаһан газар ашаглалтада орохонь.

ФАЙЗИ ГАСКАРОВ ЯМАР ХАТАР АСАРХАНЬ БЭ?

УФА. Башкирай арадай хатарай ансамбль ГДР-тэ гастрольдо ниидэжэ ошобо. Хореографическа труппань урданай Галле городто боложо байһан хүдэлмэришэдэй арбадахи фестивалиин айлшан болохо юм.

Ансамблиин байгуулагдаһаар гушаад жэл болохонь. Энэ коллективэй үндэһэ табигша ба уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ, Игорь Моисеевэй шаби, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Файзи Гаскаров профессиональна искусство национальна фольклор хоёрые таарамжатайгаар холбоно. Тэрэ СССР-эй арадуудай болон хорин гүрэнүүдэй 150 гаран хатарнуудые табяа.

Башкир арадай хатарай ансамбль энээнэй урда Европын, Азиин болон Америкын хорин гүрэнүүдээр гастрольдо ябаа. Хилын саанаһаа бусаха бүхэндөө айлшалһан арадайнгаа хореографическа зохёол Файзи Гаскаров асардаг. Мүнөө ансамблиин репертуарта вьетнам, энэдхэг, монгол, болгар, корей, венгр, гвиней арадуудай хатарнууд бии болонхой.

— Манай ГДР-тэ хахад һараар гастрольдо ябалга миин үнгэрхэгүй байха. Коллективэймнай репертуар манай хани нүхэдэй арадай хатарнуудай нэгээр баяжаха гэжэ найданам,—гэжэ Гаскаров ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэнэ.

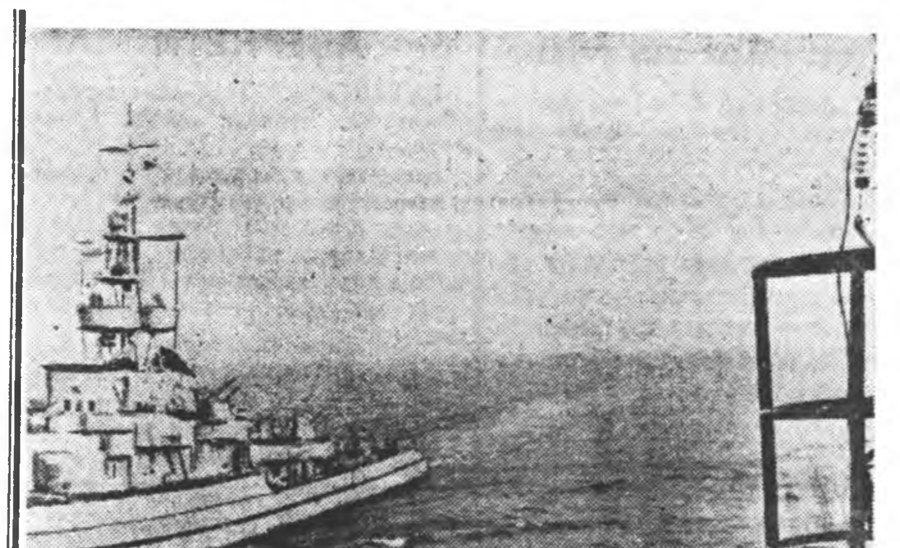

ЧИРКЕЙСКЭ ГЭС

Дагестан ороной Сулак гэжэ мүрэн дээрэ Чиркейскэ ГЭС баригдажа байнхай. Энэ станци хадаа нэгэ миллион киловатт хүсэтэй болохо. Энэ ГЭС-һээ гадуур Сулак мүрэн дээрэ үшөө 12 ГЭС баригдаха. Тэдэнэй хамтын хүсэн хэды шэнээн бэ гэхэдэ, гурба миллион киловатт тухай болоно. Мүрэнэй адаг багаар баригдаһан Чиркютскэ станци мүнөө хүдэлжэ эхилэнхэй.

Чиркей гэһэн хадын аулай байһан газарта 42 кубическа километр уһа багтааха хранилищи баригдаха юм. Энээнэй ашаар 232 мянган гектар газар уһалагдахань. Чиркейскэ ГЭС-эй хаалтын үндэрынь 236 метр. 250 мянган киловатт хүсэтэй дүрбэн генератор эндэ тодхогдонхой.

ГЭС-эй барилга дээрэ 42 яһанай түлөөлэгшэд хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхинь залуушуул.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГЭС-эй барилгын нэгэ участок дээрэ.

АПН-эй фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Германиин Демократическа Республикын Национальна арадай Арми хадаа немец ажалшадай омогорхолынь юм. Тэрэ бии болоһоор 12 жэл боложо байна. Энэ үе соо армиин сэрэгшэд, кадрнууд сэрэгэй, политическэ мэргэжэлэй талаар нилээд ургаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГДР-эй далайн-сэрэгэй онгосонууд.

* * *

Монголой Арадай Республикын хүүгэд халуун анхаралаар хүреэлэгдэнхэй. Хүүгэдэй һургуули, саад, яслинууд жэлһээ жэл бүхэндэ олоор баригдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Баатар хотын хүүгэдэй саадта зуралгын хэшээл үнгэржэ байна.

ТАСС-ай фото.

«ТУЛАЛДААН» ЭХИЛЭЭ

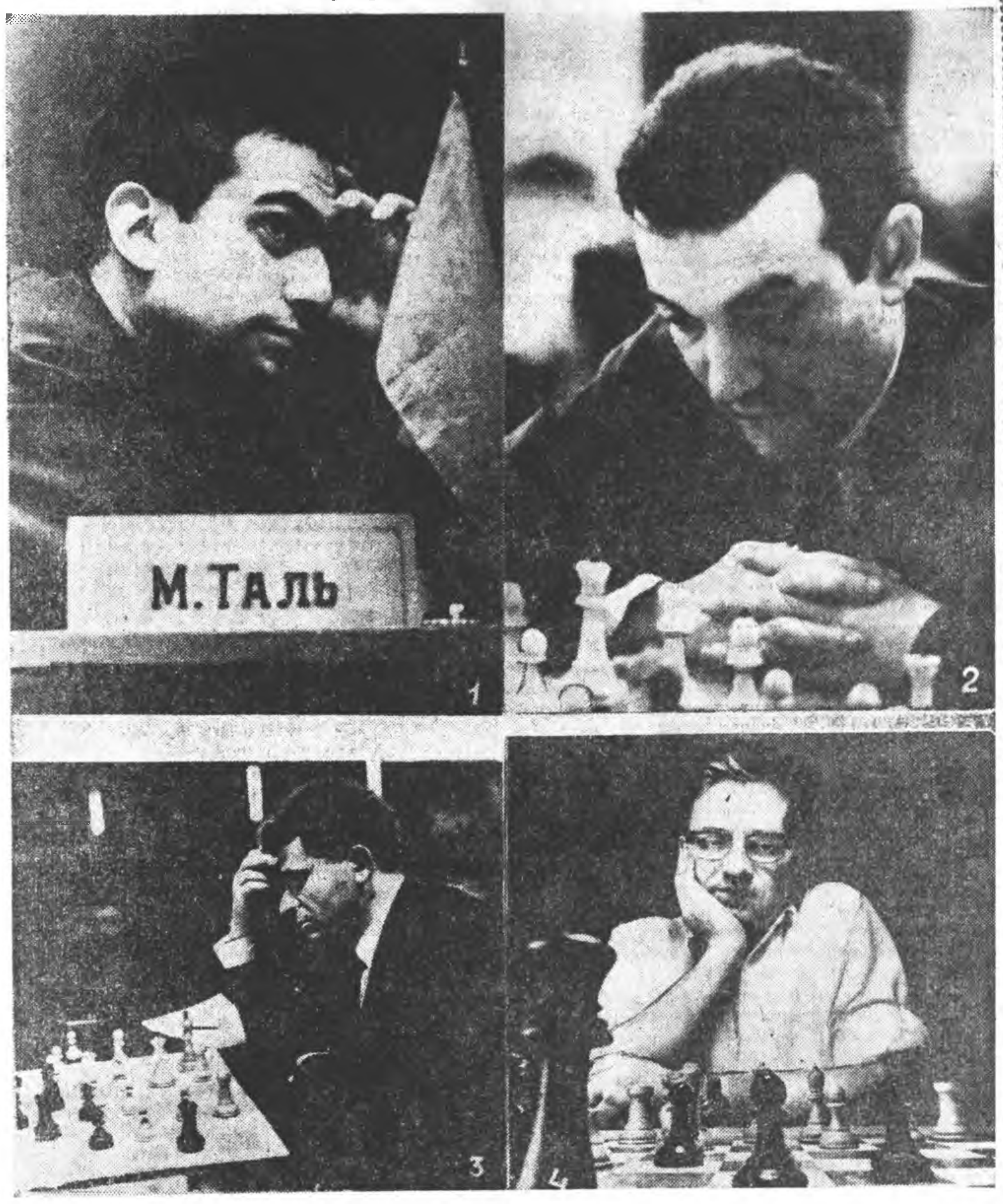

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысэхэ Михаил Таль Виктор Корчной хоёрой хоорондо түрүүшын хахад финалай уулзалганууд уржадэр Москвада, Борис Спасский Бент Ларсен (Дани) хоёрой хоорондо хоёрдохи хахад финалай уулзалганууд июлиин 5-да Швециин Мальма городто эхилхэ юм. Эдэ хоёр уулзалгануудта илагшад хоорондоо август һарада наадажа, тэндэ илажа гарагшань ерэхэ жэлэй хабар дэлхэйн чемпион Тигран Петросянтай мүрысэхэ юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. М. Таль; 2. В. Корчной; 3. Б. Спасский; 4. Б. Ларсен.

ТАСС-ай фотохронико.

НАТО-гой соведэй сесси нээгдэбэ

РЕЙКЬЯВИК. ТАСС-ай тусхай корреспондент В. Волков иигэжэ дамжуулна:

НАТО-гой соведэй хабарай ээлжээтэ сесси июниин 23-да эндэ нээгдэбэ. Хойто- Атлантическа бүлэглэлдэ ородог оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд сессидэ ерээ. Харин дээдэ зэргэтэ дипломадуудые сессидэ эльгээһэн Италиин, Канадын ба Люксембургын министрнүүд лэ ерээгүй байха юм.

АБЕРНЕТИ АРЕСТОВАЛАГДАБА

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корреспондент А. Меликян иигэжэ дамжуулна:

Вашингтондо аяншалжа ерэһэн үгытэйшүүлэй хүтэлбэрилэгшэ Абернетиие, конгрессэй үмэнэ болоһон демонстрацида майханта городогто байгшадһаа хабаадаһан 200 гаран бусад хүнүүдые полици арестовалаа.

Энэ үедэ полициин ехэ отрядууд майханта городогые хүсэдөөр хүреэлээд, тэндэ байдаг 80 шахуу хүниие арестовалаа. Мэдэгдээгүй шалтагаанаар хэдэ хэдэн газарта фанернэ байранууд шатажа, үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадагшатай абажа ябаһан бүхы юумэнэй үлэһэн, хооһорһон городогто хара утаан бааян гараа.

«Воскрешение городые» наринаар бэлэдхэгдэһэн сэрэгэй ябуулга хэһэн шэнгеэр полициин засагаархид эзэлэн абаһан байна. Городогые 1.500 полициинхидэй бүһэлөөд байхада, тиишэ ошоһон бүхы үйлэнүүдые городой засагаархид хааһан байна.

Неделиин турша соо 200 хүн алуулаа

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-да һүүлшын неделиин турша соо 198 хүн буудуулжа алуулһан байна. Энэ хадаа Ассошиэйтед Пресс гэжэ информационно агентствын хэһэн тоололгын дүнгүүд болоно.

Техас штадта илангаяа олон—20 хүн алуулһан байна бшуу. Эндэ буу бэедээ абажа ябаха зүбшөөл абахада тиимэ ехэ бэрхэшээл тохёолдодоггүй юм.

ХИЛЫН САДАГАА

ТЕЛЕФОН * ТЕЛЕГРАФ * РАДИО

СОВЕТ АРАДАЙ БЭЛЭГ

КАРАЧИ. (ТАСС). «Луч-1» гэжэ кобальтова пушкые Пакистанда бэлэг болгон Советскэ Союз дамжуулан үгөө. Тэрэниие хэрэглэн, Пакистанай врачнууд хүнэй бэеын гүн гүнзэгыдэхи хорото хабдарнуудта нүлөөлжэ шадаха байна.

Рак үбшэниие элирүүлхэ ба аргалхын тулада хэрэглэгдэхэ рентгеновскэ аппаратура, медицинскэ бусад аппаратура Пакистанай медигүүдтэ нэгэн доро дамжуулан үгтөө.

Хайдарабад шадарай Джамшородохи медицинскэ радиологическа центрэй тусхай мэргэжэлэй пакистан госпитальдо эдэ бүхы түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Саашанхи гурба һарын турша соо совет врачнууд ба инженернүүд эдэ аппаратурануудые хэрэглэхэ шадабарида пакистан мэргэжэлтэдые һургаха юм.

Аппаратурые дамжуулан үгэлгын ёһолол дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Пакистанай атомай хүсэнэй талаар комиссиин гэшүүн А. М. Чоудхри иигэжэ заагаа. Энэ бэлэг Пакистанай ба Советскэ Союзай хоорондохи хани халуун, хүрүю һайн харилсаанай саашадаа хүгжэн бэхижэжэ байһан тусхай тэршэлжэ үгэнэ. Совет хүнүүдэй үнэтэ туһаламжын түлөө Пакистанай арадай, правительствын зүгһөө тэрэ гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөө.

СУАН ТХЮИ ГЭГШЫН МЭДҮҮЛ

ПАРИЖ. (ТАСС). «Вьетнамай Демократическа Республикын газарые бомбодолгые, бусад бүхы сэрэгэй ябуулгануудые Холбоото Штадууд дары түргэнөөр, үгэ дуугүйгөөр болюулха ёһотой»,—гээд Париждахи тусхай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадажа байһан ДРВ-гэй делегациие толгойлогшо Суан Тхюи өөрын хүндэлэлдэ зорюулан англо-американ хэблэлэй ассоциациин Франциин ниислэлдэ хэһэн сайлалга дээрэ июниин 24-дэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна.

Америкын талын эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй һүүлээр хоёр талые һонирхуулдаг бусад асуудалнууд ДРВ-тэй ба США-гай делегацинуудай хоорондохи хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэгдэхэ гээд Суан Тхюи хэлээ. Эзэрхэг түримхэйшүүлые тэдэнэй добтолгодо дайрагдагшадтай адлидхажа болохогүй гээд ДРВ-гэй түлөөлэгшэд мэдүүлээ.

Вьетнамда «буудалдаа дары түргэнөөр болюулха» тухай США-гай вице-президент Г. Хэмфриин дурадхалда ямараар хандаһабта гэһэн асуудалда харюусахадаа, Суан Тхюи энэ мэдүүлгэ хэһэн байгаа.

Ондоо асуудалнуудта харюусахадаа, Суан Тхюи иигэжэ онсолон тэмдэглээ: «вьетнам арадай үнэн зүб тэмсэл дэлхэйн, тэрэ тоодо социалис оронуудай арадуудай зүгһөө хүсэтэ ехээр дэмжэгдэдэг».

Ороной хойтошье, урдашье хубидахи вьетнам арад «дэлхэйн бүхы арадуудтай, тусхайлбал, американ ба Англиин арадуудтай амгалан, хани ёһоной харилсаатай» байхые хүсэнэ. Вьетнам арад «американ арадта ехэ хүндэтэйгөөр хандадаг, тэрэниие ханимнай гэжэ тоолодог». Гэбэшье хэдэхэн американецуудай эзэрхэг түримхэй ба үһэрюу политика «ороной хойто талые хамгаалхын, урда талыень сүлөөлхын, Эхэ ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхэ шэглэлтэй хүгжэлтэ хангахын тулада США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн» вьетнам арад тэмсэхэ баатай болоһон байна гээд Суан Тхюи үргэлэн хэлээ.

«Американ хүтэлбэрилэгш... рэгэй гэмтэ ябуулганууд бол... хэг түримхэй ябуулгануудые ... дань үргэдхэлгые» бүри эри... гаар буруушаахыень, «али а... һаа буулта хэхэ» гэдэг Ваш... эрилтые буруушаагаад, ДРВ-... кын бомбодолгые үгэ дуугүй... люулха эрилтэ хэхыень уряа... хэйн арадуудта Суан Тхюи...

«Эб найрамдалай, демокра... лөө тэмсэдэг олон тоото г... нуудта, организацинуудта, ... түримхэй дайн байлдаае ... американ солдадуудые Вь... гаргаха тухай американ заса... та эрилтэ хэдэг США-гай инт... цидэ, шажанай ба политичес... ябуулагшадта» вьетнам ара... зүрхэнэй баясхалантайгаар ... байһыень Вьетнамай Демокра... Республикын делегациие тол... элирхэйлэн мэдүүлээ.

ПАТРИОДУУДАЙ СОХИЛТОНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Далайн нюруунһаа 160 метр үндэр хада (Куангчи провинциин хойто талын хуби) шадар, Байсон гэжэ сүмэһөө баруулжаа табан километрэй газарта июниин 19-һөө 20 хүрэтэр хоёр үдэрэй турша соо болоһон байлдаануудай үедэ Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд 100 гаран американ солдадые хүлһөөнь буулгаа гээд Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн, ВИА агентство мэдээсэнэ.

Италиин шэнэ правительство

РИМ. (ТАСС). Д. Леоне гэгшын байгуулһан, тэрэнэй толгойлдог Италиин шэнэ правительствын гэшүүд июниин 25-да Квиринальска ордондо орожо, ороной президент Д. Сарагаттай уулзаа, тэндэ тусхайта тангаригаа үгөө.

Христианско-демократическа партиин түлөөлэгшэдһөө бүриһэн Леоне гэгшын правите... гадаадын хэрэгүүдэй министрые Медичи, дотоодын хэ... министрэй—Рестиво, оборон... министрэй—Гуи, гадаадын ... наймаанай министрэй — Ру... һэн байна.

Һунгалтын дүнгүүд тухай ФКП-гэй Политбюрогой мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Орон дотор болоһон парламентска һунгалтын нэгэдэхи турай дүнгүүдые тайлбарилхадаа, Франциин Коммунис партиин Политбюро орон дотор «баруунай үзэл руу зарим хэлбэрилгэ» болоо гээд өөрынгөө тунхаглаһан мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэнэ.

Правительственна коалици «Нетэнэй талые урдань барижа байгшад, ОАС-ай фашистнууд хүрэтэрхи бүхы хэтэрмэ хархис этэгээдүүдэй» зүгһөө дэмжэгдээ гэжэ тэмдэглээд, ФКП-гэй Политбюро хадаа хоёрдохи турта өөһэдынгөө дуу үгэлгөөр «баруунай үзэл тээшэ хэлбэрилгые зогсоохыень» ба зонхилхы партиин «диктатура тогтоохо даллалгадаһан замыень хаахыень» һунгагшадые уряалаа.

Нэгэдэхи турай дүнгүүд Франциин Коммунис партиин байдалай бата байһыень гэршэлжэ үгэнэ гэжэ заахадаа, ФКП-гэй Политбюро иигэжэ тэмдэглэнэ. Компарти «зүүнэй үзэл баримталдаг түрүүшын парти, оппозициин гол хүсэн зандаа үлэнэ».

Хоёрдохи турта демократическа хүсэнүүдэй амжалта хангахыень, хамагай түрүүндэ һунгагдажа шадахаар зүүнэй үзэл баримталдаг кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхыень бүхы ажалшадые, бүхы демокрадуудые ФКП-гэй Политбюро уряална.

Хилэ дабагшад арестовалагдаба

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Киншасада болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Конгын (Киншаса) Гадаадын хэрэгүүдэй министр Жюстен Бомбоко иигэжэ мэдүүлээ. Конгын Катанга провинци руу хуули бусаар шурган ороһон Португалиин 13 солдат тус провинцида арестовалагдаа. Бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлшэдтэ эсэргүү хэһээлтын ябуулгануудые Португалиин сэрэгүүдэй хэжэ байдаг Анголын хилэдэ дүтэшэг байдаг Дилоло город шадар тэдэнэр хилые дабаһан байна.

Кипрэй хоёр общинануудай түлөөлэгшэдэй уулзалга

НИКОЗИ. ТАСС-ай корреспондент Ю. Колесов иигэжэ дамжуулна:

Кипрэй республикын түүхэдэ июниин 24-нэй үдэр шухала ушар болобо. Грек ба турок общинануудай түлөөлэгшэдэй хоорондо Никозидо хэлсээн эхилээ. Зүгөөр түргэнөөр шиидхэбэри абтаха гэжэ хүлеэхэнь бэрхэтэй. Илангаяа Кипрэй асуудал зорюута бии болгоһон хүсэнүүдэй дахяад хамааралсажа ороо һаань, ехэ бэрхэшээл тохёолдожо болохо.

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДТА

ФРГ. Баруун Германиин Штутгарт городто 15 мянга... хабаадалгатай демонстраци боложо, тэндэ хабаадагшад ... онсо хуулинуудые буруушааһан байна.

АДН-эй—ТАСС-ай ...

Канадын Торонто городто демонстраци боложо, тэрээнд... һаа үлүүтэй хүн хабаадалсаа. Тэдэнэр Вьетнамда боложо б... дайе болюулха эрилтэ табиһан байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поли... демонстрацида хабаадагшадтай тэмсэжэ байна.

АПН-эй ...

ДЖОНСОНОЙ ДУРАДХАЛ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Буунуудые орон дотор бүридхэлдэ абадаг болохо, тэдэниие хүнэй абажа ябаха зүбшөөл үгэхэ хуули баталан абахые США-гай президент Джонсон июниин 24-дэ конгрессто дурадхаа. Өөрынь һанамжын ёһоор, американецуудай аюулгүй байдалые хангаха иимэ хэмжээ абаха угаа шухала болоо гээд конгрессто эльгээһэн тусхай бэшэг соогоо президент онсолон тэмдэглэһэн байна.

Конгрессэй зарим гэшүүдэй, буу зэбсэг худалдагшадай зүгһөө дурагүйтэлгэ гараха гэжэ мэдэһэн дээрэһээ минии дурадхаһан хэмжээн орон дотор хүнүүдэй буу зэбсэг зүүжэ ябаха гү, али хэрэглэхэ эрхыень хаһахагүй гээд Джонсон заагаа.

ДЭЭРМЭШЭД, АЛУУРШАД БАЯЖАНА

Америкада дээрмэшэд ба алууршадай үргэн ехэ нэгэдэлнүүд бии юм. Тэдэниие «эмхитэйгээр гэмтэ үйлэ хэлгэ» гээд хуули засагай хэлэн дээрэ нэрлэдэг. Тэдэ нэгэдэлнүүдтэ хабаадагшад, зүгөөр банкнууд ба поездынуудые тонодоггүй, гэр байра эбдэн орожо, хүнэй зөөри зөөшэ хулуудаггүй, аян замда ябаһан хүнүүдые аладаггүй. Гэбэшье тэдэнэр гол түлэб элдэб бүлэгүүдэй хоорондохи тэмсэлдэ гү, үгышье һаа «ута хэлэтэй, олон үгэтэй» хүнүүдые үгы хэхын тулада зэбсэгээ хэрэглэдэг гээшэ. «Гэмтэ үйлэ эмхитэйгээр хэгшэд» хуули бусашье һаа, зүгөөр лэ ашаг олзо олохо гэжэ оролдодог байна. Наркотигуудай хонжоо наймаа, контрабанда, хаарта наадалгын газарнуудые, янхануудай һуниин эшээ байрануудые, ростовщик наймаануудые—эдэ мэтын хуули буса ябуулгануудые тэдэнэр бүримүһэн гартаа, мэдэлдээ абаһан байна. Теэд наркотигуудта, хонжоо наадануудта, янхануудта хурисаха хүсэлые буржуазна общество бии болгоһон байна гээшэ. Буржуазна обществын эдэ муухай үрэнүүдыень гангстернууд хаража, бөөмэйлжэ, дэмжэжэ байдаг.

Тиимэ болохолоороо монополис «эмхитэй капиталай» байгаа эрхэ байдалда гэмтэ үйлэ хэрэгүүдшье эмхитэйгээр хэгдэдэг байна ха юм. «Гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэлгын» мүнгэнэй-промышленна импери өөрынгөө бүхы янза түхэлөөр, хэм хэмжээгээр Рокфеллертэнэй мүнгэнэй-промышленна имперһээ юугээрэшье дутадаггүй. «Гэмтэ үйлэнүүдые хэлгын» предприятинуудта «Синдикат» гэһэн нэрэ үгтэнхэй. Теэд тэрэ нэрэ тэдэнэртэ яһала тааранхай. «Гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэлгын» али бүхы олзо доходой доодо захань 7 миллиард доллар болодог байна. Зарим мэргэжэлтэд 25 миллиард доллар гэһэн тоо нэрлэнэ. Олзо доходойнь гол эшэ үндэһэниинь хаарта наадалгын нюуса предприятинууд байдаг юм. Нью-Йорк штадай прокуророй тооложо үзэһэнэй ёһоор, хаарта наадалгаһаа «гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэгшэд» жэлэй долоо миллиард доллар олзо доход оруулдаг. Теэд мэргэжэлтэ Джон Скэрн тэрэ тоое доогуур табяан гэжэ тоолоод, 20 миллиард доллар гэһэн тоо нэрлэнэ. Ростовщик хонжоо наймаанһаа миллиард шахуу түхэригэй олзо доход «Синдикадта» ороно гэжэ тухайлагдана.

Мафия гэжэ американска таһагай (филиал) гэшүүд «Синдикат» дотор олонхинь юм. «Синдикадые» толгойлогшод эрхэ бэшэ итальянска нэрэ обогтойнууд байдаг. Капиталис нюуса бэшэ монополинуудые дууряан татажа, США-гай территориие нүлөөгөө үзүүлхэ газарнууд болгожо тэдэнэр хоорондоо хубааһан байна. Полициин засагаархидай тооложо үзэһэнэй ёһоор, США дотор Мафиин бүрин эрхэтэ гэшүүдэй тоо доодо захань 5000 хүн, теэд тэдээндэ алба хаажа байгаа агентнүүдэй, мүнгэ гүлидхэгшэдэй, курьернүүдэй ба бусадай тоо 750 000 хүн болодог. «Гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэгшэдэй» дунда итальянска нэрэ обогтоной хажуугаар, тэндэмнай Мейер Лански, Мики Коэн, Эдуард Левинсон гэхэ мэтын нэрэ обогуудтайшуул ябуулгануудаа хэжэ байдаг. Тэдэнэр ажал ябуулгын барисаа Мафитай бэелүүлжэ байдаг тон өөһэдын эмхинүүдтэй. «нүлөөлэлгын газарнуудтай» байха юм.

«Гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэдэг» предприятинууд «эмхитэ капиталай» эли предприятинуудтай эбтэйгээр зэргэ оршон байдаг. Теэд «Синдикат» ба Мафида эсэргүү тэмсэл ябуулһан шэнги янза засагаархид үзүүлдэг. Гэбэшье тэрэнь хорхойдо хоригтүй, наадан мэтэшэлэн «дайн» байха юм. Конгрессэй али нэгэн комисси гү, үгышье һаа юстициин министерство, үгышье һаа энэ тэндэхи али нэгэн прокурор үе-үе болоод «ухэлэй дай» Мафида соносходог. Жэшээнь, сенатор Кифовер гэгшын комисси «гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэлгые» 50-яад оной эхеэр «али бүхы талаарнь шалгажа» гараһан байба. 1961 ондо юстициин министр байһан Роберт Кеннеди «эбсэшэгүй дай» «Синдикадта» соносхоо бэлэй. 1965 онһоо хойшо «гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэлгэдэ» эсэргүү дайе Нью-Йорк штадай прокурор Генри Моргентау гэжэ ябуулна. Гэбэшье «Синдикат»—амар мэндэ, тэрэнэй толгойлогшонор—сүлөөдэ байһаар зандаа. Зүбхэн лэ хаа-яахана тэдэниие ойро зуурын арестдэ оруулдаг. 1957 оной октябрьда «Синдикадай» 17 толгойлогшод Апалчин гэжэ газарта арестовалагдаһан байгаа. Тэндэ тэдэнэр ниитэ-национальна съездын ухаанай юумэ түхеэрэн хэһэн байбад. Хэдэхэн хоноод сүлөөдэ табигдаа бэлэй. Мики Коэн 31 удаа арестдэ абтаһан байбашье, олзын налог түлөөгүй гээд гансахан лэ удаа түрмэдэ һуулгагдаһан байха юм. Гансал Вито Дженовизе наркотико худалдаһанай түлөө түрмэдэ удаан һуужа байна. Теэд тэрэнэй бүлын гэшүүд аралжаа наймаанайнь ажалые үргэлжэлүүлжэ байха юм. Тэдэнэр Вито Дженовизда түрмэ соо камеро-люкс ваннатайгаар, бусадшье зохид зүйлнүүдтэйгээр худалдан абажа үгэһэн байна.

Теэд полициин хараһаар байтар «Синдикадай» толгойлогшонорой үйлэ хэрэгээ хэжэ байдагынь эгээл гайхалтай ушар байха юм. Тэдэнэр үзэсхэлэн гоё, эрхим һайн гэр байрануудай эзэдынь болобо. Полициин мэдээгээр, «гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэлгын» хэдэн арбаад мэдээжэ нюурнууд Генрих Форд болон Детройдой бусад баяшуулай ажаһуудаг Гросс Пойнт гэжэ аристократическа гоё һуурин газарта аминдаа ордон хурээнүүдые худалдажа абаһан байба. Солото артистнуудай наадалга гү, али ажаябадал тухай бэшэдэгһэ зааханшье дутуугүйгөөр «Синдикадай» эзэдэй ябуулганууд ба ажаябадал тухай газетэнүүд ходо бэшэжэ байдаг. Газетэнүүдые шаал үзэхэдэ, «Синдикадые» толгойлогшод тус бүри 30—50 миллион долларой зөөритэй, үри хүүгэдынь ороной эрхим колледжнүүдтэ һуралсадаг гэжэ ойлгоходо болохо. Мүн тэдэнэр өөһэд хоорондоо бадар үргэл хэдэг. Жэшээнь, Мики Коэн гэгшэ 1918 ондо өөрынгөө мэдэлэй гангстернуудай дунда 375 000 доллар суглуулжа, Израилиин правительстводо бэлэглэһэн байна. «Еврейнүүдэй эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэ дүтынгөө нүхэр Мики Коэндэ» гэһэн үгэнүүдые һиилэһэн портсигар харюудань сионистнуудай эмхи тэрээндэ бэлэглэһэн байна.

Шэнэ-Орлеан гэжэ городтойгоор Луизан штат Карлос Марселло гэжэ «элитэ ехэ хүнэй» нүлөөн доро абтанхай. Тэрэ Марселло 1957 ондо Апалачинада арестовалагдаһан Мафиин 13 толгойлогшонорой тоодо оролсодог байна. «Уолл-стрит джорнел» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ Марселло 40 миллион доллароор сэгнэгдэдэг предприятинуудай эзэниинь байха юм. Тэдэнэй тоодо шагалзаа наадануудай уурхайнууд — байшангуудта хэрэглэгдэхэ тусхай машинануудые бүтээн гаргадаг компани, томатна шүүһэнэй завод, мотельнүүд, барнууд, городой автобусно харгы зам гэхэ мэтэ оролсоно. Городой томонууд газарай участогуудые мүн лэ мэдэлдээ абанхай. Юстициин министерство Марселлые США-һаа сүлэхэ гэжэ арбаад жэлэй турша соо оролдолго гаргажа байбашье, тэрэнь бүтэдэггүй юм гэжэ газетэ бэшэнэ.

«Гэмтэ үйлэнүүдые эмхитэйгээр хэлгын» түлөөлэгшэд элитэ бизнес гэдэг руу шурган орохо гэжэ һүүлэй жэлнүүдтэ ехэтэ оролдоно. Юундэб гэхэдэ, «Синдикадай» эзэд олон миллиард долларой хүрэнгэ капиталтай болоһон тула тэрэнээ али нэгэн аралжаа наймаанда гү, али олзо эдишэтэ зүйлдэ ашаглан, улам арьбадхаха гэжэ оролдоно. Ондоо хүнүүдээр дамжуулан, Мафиин гэшүүд архиин худалдаа наймаае, һуниин кабарэ ба ресторануудые, отельнүүд, хубсаһа угаадаг, бот шорой арилгадаг газарнуудые гартаа оруулһаар үни болонхой. Мүнөө болоходо тэдэнэр оёдолой фабриканууд, хилээмэ баридаг газарнууд, барилгын фирмэнүүд, эд бараанай складуудые, үнгэржэ ерэхэдээ Уолл-Стридтэхи банкнуудые ба брокерскэ фирмэнүүдые хамажа, хуряажа байнад.

Полициин мэдээгээр, Детройт шадар гэмтэ үйлэ үйлдэгшэ тэрэ «Синдикат» 50 миллион долларой активтай 98 предприятиин ажал хинажа байдаг.

1968 ондо Нью-Йоркын прокурор Моргентау гэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, «эмхидэһэн гангстернууд» гостиницануудые, байрын гэрнүүдые, конторын байшангуудые олоорнь худалдажа абанад.

Эли ба далда бизнесэй хоорондохи илгаае Америкын эхэ байдалда тодоруулха гээшэ бэрхэтэй юм.

Олон тоото эли хашаг хубалзануудай хажуугаар нюуса далда хашаг хубалзанууд амидаран түрэдэг ха юм.

И. БЕГЛОВ.
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин материалнууд. «Хани барисаамнай улам бэхижэг лэ» гэһэн гаршаг доро Чехословакиин арадай милициин хүдэлмэрилэгшэдэй бэшэг тухай Улаан-Үдын предприятинуудта болоһон суглаануудай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси ... СССР-эй элүүрые ха... гын министр Б. В. П... скиин хэһэн элидхэл. ... Үдын худалдаа най... хүдэлмэрилэгшэдэй ... нэй материал.

Гурбадахи хууда... дэлхэйн һонин. Соё... турын һонин. АПН-эй... риалнууд.

Дүрбэдэхи хууда... алташадай ажал хүд... тухай Б. Оленинэй ... Спортын һонин. Нют... тагай һонин.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора-... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленно... строительства—61-35, советского строительства и быта ... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-8... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ма... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати ... вете Министров БурАССР

Н-01618. Зак. №...